

VEREENIGING
TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP.
1897-1898.

---

*Vergadering van Vrijdag 28 Januari 1898,
's avonds te 7 $\frac{1}{2}$ uur.*

Voorzitter: Generaal NETSCHER.

Aan de orde is de ballotage van candidaten.

De VOORZITTER verzoekt de heeren Muller Massis en Sark met hem het bureau van stemopneming te willen uitmaken.

De uitslag dër stemming is, dat met algemeene stemmen tot leden worden toegelaten de heeren :

R. A. Baron van Hardenbroek van Lockhorst, 2e Luitenant der Cavalerie, W. L. Kraal, 1e Luitenant-Kwartiermeester N.-I. Leger, Jhr. T. H. Roëll, 1e Luitenant der Cavalerie en L. F. T. Vogel, 1e Luitenant der Infanterie, allen te 's Gravenhage; J. Kooiman, 2e Luitenant der Infanterie te Amersfoort; J. K. Brands, Majoor der d.d. Schutterij, H. J. van der Horst, J. Lob, F. W. Ludwig en A. A. P. M. van Waijenburg, allen 2e Luitenant der d.d. Schutterij te Amsterdam; P. A. R. C. van Linden Tol, 2e Luitenant der Infanterie te Arnhem; C. J. Koch, 2e Luitenant der Infanterie te Groningen; Jhr. H. van Panhuys, 2e Luitenant der Infanterie te Haarlem; D. R. Buma, 1e Luitenant der Cavalerie, J. G. F. van Son, 2e Luitenant der Infanterie, C. J. Vaillant, Majoor der Infanterie en P. W. van de Velde, Majoor der Infanterie, allen te Leiden; D. A. W. van der Moer, 2e Luitenant der Artillerie te Naarden; J. D. Besier en W. J. van Hoytema, beiden 2e Luitenant der

Cavalerie te Venloo; en in Ned.-Indië H. G. Smagge, 1e Luitenant der Infanterie.

De VOORZITTER dankt de heeren van het stembureau voor de door hen volbrachte taak.

De VOORZITTER: Aan het Bestuur is een lid ontvallen, door de bevordering van den overste Duycker tot regiments-commandant en diens vertrek uit de Residentie, ten gevolge waarvan hij als bestuurslid bedankt heeft.

Wij betreuren dit verlies, waarin door aanvulling zal moeten worden voorzien. Het Bestuur wenscht echter gebruik te maken van de bevoegdheid, bij het reglement gegeven, om die verkiezing eenigen tijd uit te stellen. Wij hebben daarom besloten deze in de algemeene vergadering van October dezes jaars te doen plaats hebben, omdat alsdan toch zal moeten worden voorzien in de vacatures, die zullen ontstaan door het periodiek aftreden van eenige leden van het Bestuur.

Aan de orde is thans de voordracht van den heer J. J. G. Baron van Voorst tot Voorst, Kapitein-Adjutant van den Inspecteur der Infanterie, omtrent

Een en ander over de militaire instellingen van Denemarken. 1)

De heer VAN VOORST TOT VOORST:

Niet zonder schroom, Mijne Heeren, verschijn ik heden

1) Bronnen:

Mondeling en schriftelijk verstrekte inlichtingen van den kolonel Nieuwenhuis en den kapitein Harbon, respectievelijk van de Deense Artillerie en den Generalen Staf. — Het Rapport van de kapiteins C. de Wit en G. van Tienhoven, uitgebracht naar aanleiding hunner dienstreis naar Denemarken. — Revue Militaire de l'Étranger 1891, N°. 759. — Idem 1892, Afleveringen Augustus, September en October. — Idem 1893, Aflevering October. — Oesterreichische Militärische Zeitschrift 1893, Aflevering Januari. — Allgemeine Mil. Zeitung 1893, N°. 40. — Indisch Militair Tijdschrift 1893, N°. 7 en 8. — Beiheft zum Mil. Wochenblatt 1896, 2e heft. — Mil. Gids 1891, 3e Aflevering. — Mil. Weekblad 1892, N°. 16. — Von Löbells Jahresberichte 1897. — Het verslag van den spreker, opge maakt naar aanleiding van het bijwonen der Deense Manoeuvres, enz. — Jahrbücher für die deutsche Armee und Marine 1894 en 1897. — Militaire Spectator 1889 en 1894, enz.

avond voor het voetlicht onzer Vereeniging. Ik heb gemeend niet te mogen weigeren, toen mij namens het bestuur gevraagd werd eene lezing te houden over het aangekondigde onderwerp; ik rekende daarbij op uwe toegevendheid.

Zooals u bekend is, zijn de Denen deugdzaame, arbeidzame en ontwikkelde lieden; hun geschiedenis legt getuigenis af van vaderlandsliefde, van volharding, van gehechtheid aan den geboortegrond, van eerbied voor wetten en instellingen en van zelfopoffering, waar het de eer van hun land geldt.

Eerlijk en werkzaam, gastvrij tot hartelijkheid toe, ziedaar in enkele groote trekken de deugden van het volk, waarvan ik heden avond een gedeelte der instellingen wensch te bespreken.

Denemarken telt thans $\pm$ 2.300.000 inwoners en is 38000 K. M.² groot. De dichtheid der bevolking is op de eilanden 70 en op Jutland 37 inwoners per K. M.².

De landbouw staat op hoogen trap, terwijl de bodem veel meer oplevert dan voor de behoeften van het volk noodig is; de veeteelt wordt voortreffelijk gedreven, terwijl de Denen in boter- en kaasbereiding de nieuwste uitvindingen volgen.

Met Denemarken waren in den tijd van zijn bloei (1397 - 1523) Zweden en Noorwegen vereenigd; in 1660 verloor het het zuidelijk gedeelte van Zweden en in 1814 Noorwegen.

Ten gevolge zijner gunstige ligging werd Kopenhagen het hart en het hoofd der Scandinavische staten; deze stad werd in de 12^e eeuw gesticht.

Uit een staatkundig oogpunt kan Denemarken bij mogelijke verwickelingen tusschen de groote mogendheden, die belang hebben bij de Oostzee, al spoedig betrokken worden. Zoowel Duitschland als Rusland hebben eene machtige Oostzeevloot en belangrijke oorlogshavens aan deze zee. Duitschland heeft door het Wilhelm-kanaal eene verbinding met de Oost- en Noordzee; Rusland daarentegen is afhankelijk van de toegangen langs de Deensche eilanden.

Desgewenscht kan b. v. de Fransche vloot zich niet met de Russische vereenigen en omgekeerd; de Engelsche vloot is niet vrij om de Oostzee binnen te varen, wanneer zij de Russische daar wil bevechten enz.

De doorgangen langs de eilanden zijn dus van groot gewicht. Hiervan overtuigd, heeft de Deensche regeering Kopenhagen versterkt en daardoor willen voorkomen, dat de belanghebbende mogendheid op gemakkelijke wijze Denemarkens neutraliteit zou schenden.

Kan derhalve bij Europeesche verwickelingen Denemarken in gevaar komen, Seeland met een versterkt Kopenhagen zal niet gemakkelijk te nemen zijn en zoolang dit niet geschiedt, is Denemarken niet gevallen.

Ondanks den tegenstand van de Folkething werden de in 1885 begonnen versterkingen op *Seeland* voortgezet en naderen hare voltooiing.

Blijkt reeds uit het vorenstaande, waarop later meer in het bijzonder zal worden teruggekomen, dat *Denemarken* zijn doode weermiddelen in orde bracht, het volgende zal doen zien, dat ook de levende niet vergeten werden.

Zooals u bekend is, werd dit volk in de tweede helft dezer eeuw gedwongen een oorlog te voeren, waarin het voor eene verpletterende overmacht moest bezwijken, maar waaruit het roemvol te voorschijn trad.

Ik acht het overbodig u de Deensche weermiddelen van die dagen in herinnering te brengen. Zij komen o. a. voor in Rüstows werk, dat in 1865 door den toenmaligen 1en luitenant van den generalen staf F. de Bas in een Nederlandsch gewaad werd gestoken, en kom daardoor als van zelf tot de tegenwoordige organisatie.

Deze berust op de wetten van 6 Juli 1867, 6 Maart 1869, 25 Juli 1880, 13 April 1894 en 22 Maart 1897.

Die van 1894 zijn zeker de gewichtigste, omdat daardoor een einde kwam aan den langdurigen strijd, tusschen de Regeering en de 2^e Kamer der Volksvertegenwoordiging gevoerd, over den zin der grondwet en waarbij de verdediging van het land vooral een groote rol speelde.

Door de 1^e Kamer gesteund, dreef sinds 1886 het Ministerie de bevestiging van Kopenhagen door en verkreeg de daarvoor benoodigde gelden bij Koninklijke Besluiten. De 2^e Kamer

begreep, dat zoo zij de gevraagde fondsen beschikbaar stelde, uitbreiding van het leger en wel in het bijzonder van Vesting-Artillerie en Genie zoude volgen. Al toonde de Regeering er het noodzakelijke van aan, het mocht niet baten. Door 180 infanteristen per jaar bij de Vesting-Artillerie op te leiden en infanterie-officieren bij dat wapen te laten dienst doen, voorzag de Regeering voorloopig in de behoefte. En al wilde de oppositie ook wel eene oplossing, meer gelden toestaan wilde zij zeker niet. Moest de Vesting-Artillerie worden uitgebreid, goed, maar dan maar op andere wapens bezuinigd, b. v. op de Cavalerie. Het twijfelachtige nut van dat wapen, zoo betoogde men, kon b. v. tot de opheffing van een paar regimenten leiden, en eene groote bezuiniging was dan verkregen.

De publieke opinie, voorgelicht door de pers, verzette zich hiertegen. Door afschaffing of vermindering van het aantal bataljons, eskadrons of batterijen kon alzoo geen geld gevonden worden, maar wel door vermindering van het aantal oefeningsdagen der wapens en het jaarlijksch contingent rekruten bij de Infanterie. Bij dit wapen toch werden de manschappen, die na de indeeling bij ieder der wapens waren overgebleven, ingelijfd. Door den algemeenen dienstplicht was met het toenemen der bevolking, het aantal dienstplichtigen aangegroeid, en bedroeg dit meer dan voor eene goede oefening gewenscht was. Wilde de Kamer nu geld toestaan om het kader uit te breiden, dan zou zij aan het beginsel, om *alle dienstbare* mannen te oefenen, hebben kunnen vasthouden.

Zij wilde dit evenwel niet, maar wist, door gemeen overleg, van de Regeering gedaan te krijgen, dat er jaarlijks slechts 480 reeruten bij elk der 10 regimenten infanterie zouden geoefend worden, en dat er bovendien per regiment, gedurende 2 maanden, 50 zouden worden ingedeeld. Deze 50 moesten dan hoofdzakelijk dienen om het groot aantal, dat in den eersten oefeningstijd ongeschikt bleek te zijn, te kunnen vervangen. Door deze regeling worden nu jaarlijks $\pm$ 1200 man minder geoefend, dan er beschikbare dienstplichtigen zijn; het geoefende aantal reserve-manschappen is hierdoor verminderd. Loting stelt hen vrij, over wie men niet wenscht te beschikken; de hoogste

nummers zijn vrij, de niet vrijgelote dient. Onbillijk is het echter, dat alleen bij de infanterie geloot wordt.

Tronwens met de billijkheid wordt het, waar het het algemeen belang geldt, in de wet op den weerplicht niet zoo nauw genomen. Het zijn *de eischen van den dienst* die den maatstaf geven en niet het gehalte of het persoonlijk belang der opgeroepen.

De man behoort krachtens de wet aan het Leger en dit beschikt in het algemeen belang op de beste wijze over hem. Dit beginsel van ongelijke verdeling der lasten vloeit voort uit de noodzakelijkheid dat de Denen bij een minimum van kosten zóóveel mogelijk, geoefenden wenschen. Men heeft dan ook de oplossing van dit vraagstuk gezocht in het verschil van dienstdijd als een gevolg van de eischen der wapens.

Wet op den weerplicht.

Reeds in 1849 was de persoonlijke dienstplicht voor *alle* inwoners van het Rijk aangenomen: aan de uitvoering haperde het echter, want plaatsvervangng was toegelaten. Wijders hing veel, van wat op de legerinrichting en de oefeningen betrekking had, af, van de wisselende meeningen van de Ministers van Oorlog en der Volksvertegenwoordiging. Deze laatste wilde de militaire lasten zooveel mogelijk verminderen, totdat de gebeurtenissen van 1864 hieraan vooreerst een einde maakten: de invoering van den Algemeenen Persoonlijken dienstplicht was daar het gevolg van.

Hetgeen in de wet op den weerplicht het meest opvalt, is dat in *Denemarken* alles wat de voorbereidende regeling daarvan betreft, onder den Minister van Justitie ressorteert. De wetgever heeft door deze regeling den burgers willen waarborgen, dat zij in de uitoefening der door de grondwet verleende rechten niet verkort zouden worden.

Genoemde Minister vaardigt de orders uit voor de oproeping onder de wapenen: zoowel voor eerste oefening als voor herhalingsoefeningen en mobilisatie.

Het Rijk is verdeeld in 6 militie-districten; deze indeeling is tegelijk een rechterlijke.

Enkele bepalingen der wet op den weerplicht vinden hier plaats:

a. Alle mannelijke Denen die hun 18e jaar volbracht, lichame-lijk en moreel bruikbaar zijn, zijn weerplichtig; de bewoners van IJsland, de Faroe-eilanden en de Deensche bezittingen buiten Europa, maken hierop eene uitzondering.

De dienstplicht duurt 16 jaren nl. van het 22e tot het 38e levensjaar.

b. De weerplicht wordt vervuld of bij de Land-, of bij de Zeemacht. Alle weerplichtige varensgezellen worden voor de zeemacht bestemd en daarbij onderscheiden in heel- en half bevarenen.

Om *heel* bevarene te zijn moet de betrokkene 36 maanden gevaren hebben en vier reizen in de zeeën gelegen ten Westen van de lijn Texel—Kaap Lindesnäss, hetzij ten Oosten der lijn Ruggenwalde—Calmar gedaan hebben.

De *half* bevarenen moeten 18 maanden gevaren hebben en in dat tijdsverloop minstens tweemaal de zoeven genoemde zeeën bezocht hebben.

Daarna worden deze bevarenen als met verlof in hunne haardsteden beschouwd.

Zij kunnen opgeroepen worden om op de vloot dienst te doen, zoolang zij nog niet ontslagen zijn, nl. tot hun 38e jaar.

Vrijwilligers uit een militiedistrict worden alleen toegelaten wanneer zij voor den krijgsdienst door den militieraad zijn goedgekeurd.

c. Op 's Konings oproeping moet bij gevaar ieder Deensch onderdaan militaire diensten verrichten.

d. De militie-commissaris is meestal een gepensionneerd hoofdofficier. Hij oefent — hiertoe ressorteert hij onder den Minister van Justitie — ook de rechtspraak in eerste instantie uit.

Door den Koning benoemd, heeft hij rechtstreeks contact met de Ministers van Oorlog en Marine en de militaire autoriteiten.

e. Het districtshoofd schrijft alle mannelijke ingezetenen in, die hun 18e levensjaar zijn ingetreden. Waar dit niet door het

districtshoofd geschiedt, verrichten dit de hoofden der onderdeelen waarin het district verdeeld is.

Bij deze inschrijving wordt een geboorte-extract overgelegd en ontvangt de ingeschrevene een bewijs van inschrijving.

Nalatigen worden met geldboete gestraft.

De militieraden beoordeelen of de ingeschrevenen al of niet weerplichtig zijn.

f. De Minister van Justitie bepaald het juiste tijdstip waarop, en de plaats waar, de zittingen van den militieraad gehouden worden.

Deze raad bestaat uit 2 officieren, — 1 van het leger en 1 van de zeemacht — en 3 burgers benevens den militie commissaris als voorzitter. De Ministers van Oorlog en van Marine benoemen de officieren. De burgers zijn zooveel mogelijk gemeenteraadsleden; 2 officieren van gezondheid keuren de militieplichtigen.

De militieraden beslissen omtrent alle verzoeken. Moet eene rechtsquaestie behandeld worden dan kan de belanghebbende eischen, dat men hem de redenen der genomen beslissing doet kennen. Neemt de militieplichtige geen genoegen met de beslissing van den militieraad, dan wende hij zich tot den Minister van Justitie, die de zaak dan in een ander district doet beoordeelen.

De militaire leden van den militieraad worden door de burgerleden voorgelicht omtrent de maatschappelijke positie, het beroep enz. van den militieplichtige; ten opzichte van het wapen of dienstvak waarbij de betrokkene moet worden ingedeeld, is dit van wezenlijk belang.

g. Behoudens enkele uitzonderingen *moeten* zij; die in het jaar waarin de zitting van den militieraad gehouden wordt hun 22^e levensjaar volbracht hebben, voor dien raad verschijnen. Wijders komen ook daar zij, die na ingelijfd te zijn geweest, wegens tijdelijke ongeschiktheid, naar huis zijn gezonden.

Ingeschrevenen die in het jaar waarin de zitting wordt gehouden hun 18^e levensjaar volbracht hebben, *mogen* ook ter zitting van den militieraad komen.

Van hen die *moeten* komen en moedwillig wegblijven, kunnen

zelfs de eigendommen of goederen, die zij mochten bezitten, in beslag worden genomen. Bij den dood van den betrokkene wordt dit beslag opgeheven.

h. Behalve in oorlogstijd mogen de dienstplichtigen tot het tijdstip waarop zij hun 25e levensjaar volbracht hebben, uitstel vragen van het voldoen aan hun weerplicht.

Voor twee jaren kunnen die jongelieden in dienst treden, die ter zitting van den militieraad verschenen zijn, zonder den voorgeschreven leeftijd te bezitten. Voor hen begint de weerplicht te rekenen van af 1 Januari d. a. v.

Eene voor den leeftijd en het wapen bepaalde lengtemaat, is voorgeschreven en is 1.57 M. voor de Infanterie, 1.75 M. voor de Lijfgarde, 1.70 à 1.75 M. voor de Artillerie en 1.65 à 1.70 M. voor de Cavalerie. Inzonderheid moeten de voor de Infanterie bestemden eene goed ontwikkelde borst en goed gevormde beenen hebben.

De loting geschiedt in ieder district, hetzij door den belanghebbende, hetzij door een der burgerleden van den militieraad.

Ruiling wordt aan twee weerplichtigen van hetzelfde jaar, van hetzelfde district en van hetzelfde wapen of dienstvak toegelaten, alléén heeft dit vóór de inlijving plaats en wordt er streng op gelet dat de betrokkenen geen onteerend vonnis hebben ondergaan.

Het recruten-contingent is overeenkomstig de eischen van den dienst vastgesteld en kan alleen met betrekking tot de militaire arbeiders wijziging ondergaan.

Het bedraagt voor het leger bijna 8600 man benevens 675 militaire arbeiders. Voor de Marine 900 man benevens 100 militaire arbeiders. In het geheel dus 10275 man.

Volgens de recruteeringsresultaten in 1895 werden 1800 man voor den eigenlijken krijgsdienst en 900 militaire arbeiders niet ter oefening opgeroepen.

In 1895 waren uitgesteld ter keuring in eene volgende zitting 6477.

i. De verdeeling over de verschillende wapens, korpsen en dienstvakken heeft namens den Minister van Justitie plaats. Hij beslist eveneens hoeveel weerplichtigen bij een korps of

dienstvak dat uit meer dan een district gerecruteerd wordt, door elk district geleverd zal worden.

De Lijfgarde wordt uit het geheele Rijk gerecruteerd. De weerplichtigen, tot militaire arbeiders bestemd, worden tot het vereischte getal ingedeeld uit de verschillende districten in verhouding tot het aantal dat in elk district daarvoor bestemd is. Wijders worden bij Koninklijk Besluit de regelen vastgesteld voor de indeeling der weerplichtigen bij die wapens of dienstvakken, waarvoor gelijke eischen van geschiktheid zijn bepaald.

k. Namens het hoofd der plaats waar de weerplichtigen wonen, worden deze opgeroepen.

Als regel geldt dat de jongste klasse het eerst wordt opgeroepen. Meestal hebben zij drie dagen tijd voor zij hunne woonplaatsen moeten verlaten.

Bij de eerste oproepingen worden de belanghebbenden uitgenoodigd om zich van te voren te doen inenten en zich te voorzien van een certificaat van de gevolgen daarvan.

Revaccinatie bij het korps heeft plaats wanneer de weerplichtige, langer dan een jaar geleden, gevaccineerd is.

Alle weerplichtigen, dus ook de militaire arbeiders, behooren 8 jaar bij het actieve leger (linie) en daarna 8 jaar bij de reserve (versterking).

Het 1e jaar rekeut van af den 1en Januari van het jaar waarin de weerplicht begonnen wordt; dit kan dus ook zijn na het volbrachte 18e levensjaar, als de weerplichtige op dien leeftijd, — na geneeskundig geschikt te zijn bevonden — in dienst is gegaan. Na den 8-jarigen dienstitijd bij de linie schrijft de militie-commissaris den weerplichtige bij de versterking over.

Wanneer een weerplichtige 5 jaar tot de linie behoord heeft en de priesterwijding bij de Deensehe Staatskerk ontving, wordt hij van den dienst bij de versterking vrijgesteld; geestelijken van andere gezindten kunnen eveneens dezelfde vermindering ontvangen.

Van den dienst bij de versterking wordt 4-maal de tijd, die de weerplichtige als mindere of vice-korporaal meer dan 6 maanden bij de linie werkelijk onder de wapenen is geweest, afgetrokken.

Een weerplichtige die b.v. meer dan 9, maar minder dan 12 maanden onder de wapenen is geweest, heeft recht op vermindering van 1 jaar. ($9 - 6 = 3$, 4×3 maanden), hij die meer dan 12 maar minder dan 15 maanden werkelijk gediend heeft, heeft recht op vermindering van 2 jaar ($12 - 6 = 6$, 4×6 maanden). Meer dan 4 jaar vermindering bij de versterking wordt niet toegelaten.

Al deze bepalingen hebben ten doel de ongelijkheid van diensttijd eenigszins op te heffen.

De weerplichtige behoeft, tot de linie of de marine behoorende, de toestemming der militaire autoriteit om het grondgebied van den Staat te verlaten; in oorlogstijd geldt dit ook voor de versterking. Eene niet gerechtvaardigde afwezigheid wordt met geldboete gestraft. Van woonplaatsverandering moet worden kennis gegeven.

De militie-commissaris geeft een schriftelijk bewijs, dat aan den weerplicht bij de versterking voldaan is. De duur van den diensttijd verschilt in vreedstijd aanmerkelijk voor het eene wapen en dienstvak van het andere, ja zelfs bij hetzelfde wapen bestaat hierin verschil.

Men heeft bij de opleiding alles geweerd wat niet bepaald beoefend behoeft te worden.

Aan *schielen* en *gymnastiek* wordt de grootste waarde gehecht en hierop legt men dan ook bij het onderricht den nadruk.

De duur van den diensttijd voor de verschillende wapens van eene lichte is:

Infanterie. Jaarlijksch contingent 5300 man; 2 à 14 maanden diensttijd te weten: 2 maanden voor 50 man, 6 maanden voor het gros der lichte, 14 maanden voor 100 man en voor de gegraduateerde leerlingen, zijnde 50 per Regiment.

Lijfgarde. Jaarlijksch contingent 272 man; 5 à 17 maanden diensttijd, nl. 5 maanden voor 72 manschappen; 17 maanden voor 40 gegraduateerde leerlingen en 160 man.

Cavalerie. Jaarlijksch contingent 480 man; 8 à 19 maanden diensttijd; 8 maanden voor 35 man, 19 maanden voor 70 gegraduateerde leerlingen en 375 man.

Veld-Artillerie. Jaarlijksch contingent 648 man; 3 à 15 maanden

diensttijd, 3 maanden voor 36 man, 12 maanden voor 96 ge-
gradueerde leerlingen en 321 man, 15 maanden voor 192 man.

Trein. Jaarlijksch contingent 160 man, 4 maanden diensttijd.

Vesting-Artillerie. Jaarlijksch contingent 820 man; 4 à 14
maanden diensttijd, nl. 4 maanden voor 96 man, 6 maanden
voor 360 man, 10 maanden voor 80 man, 14 maanden voor
124 gegraduateerde leerlingen en 160 man.

Technische afdelingen. Jaarlijksch contingent 157 man; 4 à 13
maanden diensttijd, nl. 4 maanden voor 77 man, 13 maanden
voor 16 gegraduateerde leerlingen en 64 man.

Genie. Jaarlijksch contingent 270 man; 5 à 17 maanden dienst-
tijd; 5 maanden voor 114 man, 17 maanden voor 36 gegra-
duceerde leerlingen en 120 man.

Intendance. Jaarlijksch contingent 72 man; 4 à 11 maanden
diensttijd; 4 maanden voor 48 man, 11 maanden voor 24 man.

Hospitaalsoldaten. Jaarlijksch contingent 120 man; 7 maanden
diensttijd.

Paardenoppassers. Jaarlijksch contingent 230 man; 14 maanden
diensttijd.

Militaire arbeiders; 7 maanden diensttijd. Tot het opleiden
van deze is een kapitein der infanterie bestemd, die een vol-
doend aantal officieren en onderofficieren onder zijne bevelen
heeft. Deze arbeiders zijn bestemd tot het verrichten van kazerne-,
magazijn- en ordonnansdiensten en ook desverreicht tot het
geven van wachten.

Na afloop van den eersten oefeningstijd worden, wanneer er
zich daartoe niet genoeg vrijwillig opgeven, de noodige man-
schappen aangewezen om nog acht maanden tot één jaar onder
de wapenen te blijven ten einde voor een rang of graad te
worden opgeleid. Die aanwijzing geschiedt uit de *beste elementen*
en hieruit wordt het militiekader gevormd.

Vele dienstplichtigen beschouwen dit als een onrecht. Immers
zij, die het meest hun best deden, worden met langer diensttijd
beloond! Er zijn er ook, die het zich een eer rekenen te worden
aangewezen en zoodoende gegraduateerd huiswaarts te keeren.

Het Rijk is verdeeld in twee militaire commandementen : het

eerste bevat Seeland, Laland en in het algemeen alle eilanden ten Oosten van den Grooten Belt, met standplaats Kopenhagen; het tweede Jutland, Funen en in het algemeen alle eilanden ten Westen van den Grooten Belt, met Aarhus tot hoofdkwartier.

Ieder commandement vormt in tijd van oorlog eene divisie en deze is ook in tijd van vrede de tactische eenheid. De verschillende wapens staan dus niet direct onder hun inspecteurs, maar onder den chef van het commandement.

De brigades worden genoemd naar de streek van het Rijk, waarin zij gelegen zijn. De regimenten zijn van 1 tot en met 10, de bataljons van 1 tot en met 40 genummerd; ieder bataljon heeft zijn eigen vaandel.

De brigadedistricten, overeenkomende met de 5 militiedistricten, worden wederom in 2 halve brigadedistricten verdeeld en wel zóó, dat behalve Kopenhagen elke stad en elke gemeente steeds onverdeeld tot een half brigadedistrict behoort. De brigades van het 1e en 2e legercommando worden de 1e en 2e Seelandsche genoemd. Tot de 1e behooren het 1e regiment te Kopenhagen en het 2e regiment te Helsingor; tot de 2e behooren het 3e en 4e regiment, te Kopenhagen in garnizoen.

De brigades van het 2e legercommando heeten de Funische, bestaande uit het 5e regiment te Nyborg en het 6e te Odense; de 1e Jutsche, gevormd door het 7e te Fredericia en het 8e te Aarhus; de 2e Jutsche brigade, bestaande uit het 9e regiment te Viborg en het 10e te Aalborg.

De lijfgarde behoort bij het 1e legercommando. Zooveel mogelijk bevat elk half brigadedistrict evenveel dienstplichtigen.

De 3 liniebataljons van hetzelfde regiment moeten in eenzelfde garnizoen vereenigd worden.

De *infanterie* bestaat uit eene inspectie, 5 brigades en de lijfgarde. Elke brigade is samengesteld uit een staf en 2 regimenten.

Ieder regiment bestaat uit een staf, 3 linie- en 1 versterkingsbataljon; de lijfgarde bestaat uit 1 linie- en 1 versterkingsbataljon.

Bij mobilisatie wordt bij elk regiment en bij de lijfgarde een depot opgericht.

Het bataljon is verdeeld in 4 compagnieën.

De sterkte per regiment bedraagt: 480 recruten van 11 April

tot 7 October, 50 recruten van 11 April tot 9 Juni. Blijven dienen na den recrudentijd 100 man en 50 gegradueerde leerlingen van 8 October tot 9 Juni van het volgende jaar. Worden opgeroepen voor herhalingsoefeningen voor de geheele infanterie 7050 man en 140 vice-korporaals, van 13 September tot 7 October.

Bij de lijfgarde: 272 recruten van 11 Mei tot 7 October. Blijven dienen na den recrudentijd: 160 man en 40 gegradueerde leerlingen, van 8 October tot 7 October van het volgende jaar. Worden opgeroepen voor herhalingsoefeningen: 104 man en 20 vice-korporaals, van 13 September tot 7 October.

De sterkte van het bataljon op voet van oorlog bedraagt 1000 man (vice-korporaals en minderen).

Jaarlijks worden zij, die den bij de wet bepaalden leeftijd bereikt hebben en geschikt zijn bevonden, voor zoover de infanterie betreft, na aftrek der 272 man voor de lijfgarde over de regimenten gelijkelijk verdeeld.

Al de miliciens worden beurtelings bij een der 3 liniebataljons ingedeeld en geoefend; wordt dus b. v. in dit jaar een regiment gemobiliseerd, dan bestaat een bataljon uit de lichteningen 1891, 1894 en 1897; een tweede uit die van 1852, 1895 en 1898, en het derde uit die van 1893 en 1896.

Aan officieren en minder kader (de vice korporaals behooren hier niet toe) telt een linie-bataljon 1 luitenant-kolonel, commandant, 1 eerste luitenant-adjutant, 1 sergeant-majoor, 1 sergeant-schrijver, 1 gowermaker, 4 kapiteins, 6 1e luitenants, 11 2e luitenants (9 met groot verlof) 4 adjudanten-onderofficier, 4 sergeant-majours, 18 sergeanten en 36 korporaals waarvan 28 met verlof.

Bij het liniebataljon van de lijfgarde doen bovendien dienst 1 luitenant-kolonel, 2 kapiteins, 2 1e luitenants, 2 sergeant-majours en 3 sergeanten allen tot het versterkingsbataljon dier lijfgarde behoorende, bij deze garde behooren eveneens 43 muzikanten. Eene compagnie telt 4 pelotons.

Het kader dat bij het bataljon overcompleet is, komt bij mobilisatie bij het Depot.

Een versterkings bataljon bestaat in oorlogstijd uit 1 luitenant-

kolonel, commandant, 1 luitenant-adjutant, 1 sergeant-schrijver, 4 compagniescommandanten (kapitein of luitenant) 12 luitenants, 4 sergeant-majors, 36 sergeanten, 1000 vice-korporaals en minderen.

De sergeanten behooren tot de linietroepen en doen in vredes-tijd daarbij dienst.

Bij de versterking is een bataljons-commandant een gepension-neerd hoofdofficier of kapitein, de compagnies-commandanten gepensionneerde kapiteins of 1e luitenants, die hoewel gepen-sionneerd, nog geschikt zijn voor den dienst.

Bij de versterking zijn slechts luitenants en onderofficieren zonder onderscheid van rang of graad.

De staf van het Regiment bestaat uit: 1 kolonel, 1 kapitein Depot-commandant, 1 1e luitenant-adjutant, 2 2e luitenants-ordonnans-officieren (in vredes-tijd met verlof), 1 sergeant-majoor en 20 muzikanten.

De Brigadestaf bestaat uit 1 generaal-majoor, brigade-comman-dant, 1 kapitein chef van den staf, 1 1e luitenant-adjutant, 1 2e luitenant-ordonnans-officier (in vredes-tijd met verlof) en 1 sergeant-majoor-schrijver.

Een Generaal-Majoor-Inspecteur aan wien toegevoegd is 1 kapitein chef van den staf, 1 1e luitenant-adjutant en 1 ser-geant schrijver is met het algemeen toezicht van het wapen belast. De Schietschool en de Gymnastiekschool staan onder zijn toezicht. Van het totaal aantal kolonels of luitenant-kolonels kunnen er 12 kolonel zijn.

De *Cavalerie* bestaat uit eene inspectie, het Regiment Garde Huzaren en 4 Regimenten Dragonders. Het Regiment telt 3 eskadrons en een Recrutenschool welke bij mobilisatie als Depot dienst moet doen. Op dat tijdstip worden bovendien depots gevormd voor paarden en voor zieke paarden, alsmede een ordon-nansen eskadron.

Een Generaal-Majoor-Inspecteur heeft het algemeen toezicht over het wapen; — de rij — en hoefsmidschool staan onder zijn toezicht. Hem zijn toegevoegd: 1 ritmeester, 1 1e luitenant-adjutant en 1 sergeant-majoor-schrijver.

De staf van een Regiment bestaat uit: 1 kolonel of luitenant-

kolonel Regiments-comdt, 1 1e luitenant-adjutant, 2 sergeant-majours (1 Depot onderofficier en 1 schrijver) 1 trompetter en 1 zwaardveger.

Een eskadron bestaat op oorlogsvoet uit: 1 ritmeester, 2 1e en 2 2e luitenants, 1 onderadjutant, 1 opperwachtmeester, 5 wachtmeesters, 6 korporaals, 3 trompetters, 1 zadelmaker, 1 hoefsmid en 135 vice-korporaals en manschappen benevens 152 troepen paarden.

In vredestijd zijn van de 6 2e luitenants en 18 korporaals van een Regiment steeds 4 2e luitenants en 12 korporaals met verlof.

De sterkte der Cavalerie per Regiment bedraagt aan recruten 96 man van 7 Maart tot 1 November; blijven onder de wapens 75 man en 14 gegraduateerde leerlingen van 2 November tot 7 October van het daarop volgende jaar; worden voor de geheele Cavalerie voor herhalingsoefeningen opgeroepen 724 man en 70 vice-korporaals van 13 September tot 7 October.

De geheele sterkte aan paarden bij een regiment cavalerie is zoowel in vredes- als in oorlogstijd 470, waarvan 220 tot 294 in den regel bij de landbouwers in den onmiddellijken ombrek der garnizoenen uitbesteed zijn.

De recruten van een regiment cavalerie worden allen ingedeeld bij het schooleskadron en na afgeëxerceerd te zijn over de veldeskadrons verdeeld.

De paardenoppassers komen den 6en Januari voor het eerst op en worden 2 maanden bij de cavalerie geoefend.

De *school* dient tot vorming van vast en militiekader en tot oefening van recruten; het vaste personeel bestaat uit 1 ritmeester-commandant, 1 1e luitenant, 1 adjudant-onderofficier en 1 opper-wachtmeester, verder 4 2e luitenants en 4 korporaals, die in vredestijd met verlof zijn en bij vorming van het depot opgeroepen worden. In den recruitentijd stellen de eskadrons het nog noodige personeel ter beschikking der school.

Voor het bij mobilisatie op te richten ordonnansen-eskadron zijn aangewezen 1 ritmeester, 2 1e luitenants, 1 opper-wachtmeester en 1 wachtmeester, benevens 2 2e luitenants en 6 korporaals, die in vredestijd met verlof zijn.

Van de gezamenlijke kolonels en luitenant-kolonels der cavalerie kunnen er 4 kolonel zijn.

De Artillerie. — Een generaal-majoor inspecteur is, met uitzondering van den technischen dienst, belast met het algemeene toezicht. De met den technischen dienst belaste officier heeft den rang van kolonel en staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog.

Deze splitsing, welke den 1en Juli 1895 plaats had en de artillerie tactisch en technisch scheidde, wordt door velen betreurd, doch is bij wijze van proef ingevoerd.

Tot de inspectie behooren de veld- en vesting-artillerie, de trein en de pupillenschool. De inspecteur is tevens belast met hetgeen op de artillerie der marine betrekking heeft.

Onder den kolonel-directeur, belast met het bevel over de technische afdelingen, ressorteeren de constructiewinkel, de pyrotechniek, de commissie van proefneming, de kruidfabriek te Frederikswerk enz.

De staf van den inspecteur bestaat uit: 1 kolonel of luitenant-kolonel, 1 kapitein-adjutant en 2 adjudant-onderofficieren; die van den kolonel-directeur uit 1 kolonel of luitenant-kolonel, 1 luitenant-adjutant benevens schrijvers, teekenaars, archivaris enz.

De veld-artillerie bestaat uit 2 regimenten van 6 linie- en 2 versterkings-batterijen, verdeeld in 2 afdelingen van 3 linie-batterijen en 1 versterkings-batterij.

De staf van een regiment bestaat uit: 1 kolonel regiments-commandant, 1 1e luitenant-adjutant, 1 2e luitenant (in vrede-stijd met verlof), 2 sergeant-majours (1 depot-onderofficier en 1 schrijver) 1 trompetter en 1 instrumentmaker.

De staf van eene afdeling bestaat uit: 1 luitenant-kolonel, afdelings-commandant, 1 1e luitenant-adjutant, 1 sergeant-schrijver, 1 zadelmaker en 1 hoefsmid.

Het personeel van eene linie-batterij bestaat uit: 1 kapitein, 2 1e luitenants, 1 2e luitenant, 1 adjudant-onderofficier, 1 sergeant-majoor, 7 sergeanten, 5 korporaals (3 met verlof in vrede-stijd), 2 trompetters, 24 vice-korporaals, 74 kanonniërs en 88 stukrijders.

De sterkte der veld-artillerie is de volgende : Van 13 October tot 10 Januari 648 man; 24 constabels en 27 stukrijders per batterij blijven verder dienen.

Van 11 Januari tot 7 October 548 man en 96 gegradueerde leerlingen; van 8 October tot 21 December 192 man.

Worden opgeroepen voor herhalingsoefeningen van 13 September tot 7 October 310 man en 66 vice-korporaals.

De veld-artillerie ontvangt hare recruten den 13en October, met de overigen wordt gehandeld zooals hiervoren bij de cavalerie werd medegedeeld.

De stalen kanonnen zijn van 8.7 cM.; de batterij telt 8 vuurmonden, 8 caissons en 3 bagagewagens die, evenals het noodige harnachement, steeds bij de batterij aanwezig zijn.

Voor de versterkingsbatterijen is het noodige geschut en verder materieel voorhanden.

Bij mobilisatie wordt bij elk regiment een depot opgericht. De remonte-paarden worden bij de afdeelingen of batterijen afgericht. De batterij is verdeeld in 2 halve batterijen onder commando van een 1en luitenant, en 4 sectiën gecommandeerd door sergeanten; een korporaal of vice-korporaal is stuksecommandant. Bij elk stuk zijn voorts 1 vice-korporaal, 4 stukrijders, en 5 kanonniërs, 6 trek- en 3 rijpaarden; de vandehandsche paarden hebben rijzadels; gewoonlijk zitten 2 man op de zitplaatsen der affuit en 3 op den voorwagen.

De trein wordt gecommandeerd door een kolonel of luitenant-kolonel; het verder personeel bestaat uit 2 kapiteins, 3 1e luitenants, waarvan 1 adjudant, 10 2e luitenants (in vrede-stijd met verlof), 4 adjndanten-onderofficier, 2 sergeant-majoor, 5 sergeanten, 14 korporaals (in vrede-stijd 10 met verlof), 1 trompetter en 32 paarden.

De treinen worden eerst bij mobilisatie geformeerd; voertuigen en paarden worden dan eensdeels door bepaalde gemeenten geleverd en naar behoefte over 2 compagnieën verdeeld.

De *vesting-artillerie* is sedert 1895 aanzienlijk uitgebreid. Terwijl tot dien tijd slechts twee bataljons dier artillerie bestonden (het 1e bataljon artillerie van 4 linie- en 2 versterkings-

compagnieën en het 2e bataljon artillerie van 2 linie- en 1 versterkings-compagnie) werd toen nog een 3e bataljon opgericht en daardoor een regiment vesting-artillerie geformeerd van 3 bataljons. Elk bataljon bestaat uit 4 linie- en 2 versterkings-compagnieën. De linie-compagnieën van het 1e bataljon worden van 1 tot en met 4, die van het 2e van 5 tot en met 8 en die van het 3e bataljon van 9 tot en met 12 genummerd en heeten vesting-compagnieën.

De versterkings-compagnieën van het 1e bataljon worden de 13e en 14e, die van het 2e bataljon de 15e en 16e en die van het 3e bataljon de 17e en 18e compagnie genoemd.

Het 1e bataljon is voor de kustverdediging bestemd, de beide andere voor de forten.

De sterkte der vesting-artillerie is de volgende :

Bij het 1e bataljon 300 rekruten van 5 Juni tot 3 October; bij het 2e en 3e bataljon 440 rekruten van 7 Mei tot 28 Augustus en 80 van 3 October tot 29 Juli van het volgende jaar.

Blijven langer dienen :

Bij het 1e bataljon 160 man en 44 gegradueerde leerlingen, van 3 October tot 29 Juli van het volgende jaar; bij het 2e en 3e bataljon 360 van 29 Augustus tot 27 October en 80 gegradueerde leerlingen van 29 Augustus tot 29 Juni van het volgende jaar.

Worden opgeroepen : bij het 1e bataljon 229 man en 33 vice-korporaals van 13 September tot 2 October; bij het 2e en 3e bataljon 394 man en 60 vice-korporaals van 13 September tot 2 October.

Sterkte der technische afdeelingen : 157 man van 5 Juni tot 2 October; blijven langer dienen : 64 man en 16 gegradueerde leerlingen van 3 October tot 4 Juli van het volgende jaar.

De manschappen van den trein worden 4 malen per jaar opgeroepen en 40 man dienen van 31 Januari tot 30 Mei; 408 man van 1 Mei tot 28 Augustus enz.

De technische afdeelingen recruteeren zich uit het geheele land.

De Genie bestaat uit officieren, behoorende tot den staf van het wapen, en het régiment genietroepen.

Het toezicht van het wapen heeft een generaal-majoor inspecteur, aan wien toegevoegd zijn 1 kapitein, 1 1e luitenant, 1 adjudant-onderofficier, 1 sergeant-majoor, 1 schrijver en 1 teekenaar.

Het regiment genietroepen bestaat uit 6 linie- en 3 reserve-compagnieën. De 1e en 2e compaguie zijn de veldcompagnieën, de 3e compagnie is die der pontonniers, de 4e is de spoorweg-, de 5e de telegraaf- en de 6e de kustsignaal-compagnie. Bij mobilisatie worden genoemde eenheden verdubbeld en wordt per regiment een depot geformeerd.

Het regiment bezit een kustballon van dezelfde inrichting als die bij ons bij het korps genietroepen in gebruik is. De sterkte der compagnie bedraagt gewoonlijk 4 of 5 officieren en 184 man.

Het officiers- en minder kader van het regiment is samengesteld als volgt: 1 kolonel of luitenant-kolonel, 1 1e luitenant-adjudant, 1 sergeant-majoor, 9 compagnies-commandanten, 9 1e luitenants, 46 2e luitenants (het grootste aantal met verlof) en 7 hoorublazers.

Verder zijn ter beschikking van den inspecteur 3 kolonels of luitenant-kolonels, 6 kapiteins, 5 1e luitenants, 1 adjudant-onderofficier, 6 sergeant-majours en 2 magazijnmeesters, bovendien 2 kapiteins om e. q. als commandant van eene reserve-compagnie op te treden.

Van de kolonels en luitenant-kolonels kunnen er 2 kolonel zijn.

De sterkte der genie is: 270 recruten van 16 Mei tot 7 October.

Blijven langer dienen: 120 man en 36 gegradueerde leerlingen van 3 October tot 7 October van het volgende jaar.

Worden opgeroepen: 140 man en 20 vice-korporaals van 8 September tot 7 October.

Behalve de hiervoren bij de verschillende wapens genoemden heeft het Leger 3 generaals en wel twee luitenant-generaals, ieder commandeerende een der groote legercommando's, benevens een generaal-majoor, chef van den generalen staf. De chef van 's Konings adjudanten is kolonel; in vrede stijd heeft de Koning 3 adjudanten en de Kroonprins 1 adjudant. Zij zijn gedetacheerd van het wapen waartoe zij behooren. De oudste zoon van den

Kroonprins, prins Christiaan, heeft een bij hem gedetacheerd officier; deze ontvangt geene toelage vanwege het Rijk.

Eveneens is gedetacheerd van het wapen de kapitein- of luitenant-adjutant van den Minister van Oorlog.

Tot bijzondere doeleinden bij het Ministerie van Oorlog zijn eenige officieren beschikbaar. Zij worden boven de formatie gevoerd.

Aan den chef van den generalen staf is een 1e luitenant-adjutant toegevoegd. De staf der luitenant-generaals belast met het commando over de divisie in elk district, bestaat uit 1 kolonel of luitenant-kolonel, 1 kapitein en 2 1e luitenant-adjutanten. Deze officieren behooren tot den generalen staf.

De generale staf is verdeeld in 2 afdelingen nl. eene tactische en eene topografische.

Aan het hoofd van ieder dezer staat een kolonel of luitenant-kolonel.

Het personeel van den generalen staf bestaat behalve den chef in het geheel uit : 2 kolonels, 2 luitenant-kolonels, 8 kapiteins, 12 1e luitenants; 16 onderofficieren en 1 archivaris-bewaarder van het kaartendepot bij de topografische afdeling.

Bij bevordering keeren de officieren van den generalen staf naar het wapen terug waarvan zij herkomstig zijn. Kapiteins moeten eerst 2 jaren als zoodanig bij den troep hebben dienst gedaan, alvorens bij den generalen staf geplaatst te kunnen worden. Luitenants kunnen niet langer dan vier jaren (in de topografische afdeling 6 jaren) tot den generalen staf behooren. Na dien tijd worden zij ter beschikking van hun wapen gesteld.

Wat voor de kapiteins is voorgescreven, geldt ook voor de luitenant-kolonels.

De kolonels van den generalen staf worden gekozen uit de luitenant-kolonels bij bevordering, of wel uit de verschillende wapens gerecrueteerd. Als algemeene regel geldt voor eene plaatsing bij den generalen staf dat een officier 2 jaren in den troep in zijn rang gediend moet hebben, alvorens bij dezen staf geplaatst te kunnen worden. Behalve de luitenants, kunnen deze officieren alsdan eenen onbepaalden tijd, meestal totdat zij bevordering maken, bij den staf blijven.

Plaatselijke commandanten heeft men te Kopenhagen, in de sterkte Kronborg en de zeebatterij Korsør, te Fredericia en op het eiland Bornholm.

Wanneer de plaats tevens een garnizoensplaats is, dan is aan den commandant een auditeur toegevoegd. Waar geen plaatselijke commandant is, verricht de hoogste militaire autoriteit ter plaatse zijne functie.

Een generaal intendant staat aan het hoofd van *het korps intendanten*. Volgens de Wet van 22 Maart 1897 bestaat dit korps uit: 4 hoofdintendanten (luitenant-kolonels) 22 intendanten (kapiteins), 36 onder-intendanten, waarvan 12 kapiteins, en 27 1e luitenants, 9 adjudanten-onderofficieren, 15 sergeant-majors en 35 sergeanten benevens een onbepaald aantal reserve-intendanten, korporaals, vice-korporaals en manschappen van de versterking.

Van de opgeroepen militaire arbeiders worden er jaarlijks 72 voor de intendance bestemd. Zij komen 9 maanden op voor 1e oefening, waarna degenen die daartoe geschikt zijn tot korporaal of vice-korporaal benoemd worden. Van de laatste soorten van gegradueerden worden er 12 al dan niet vrijwillig nog 7 maanden in dienst gehouden, daarna kunnen zij met verlof gaan of als zij daartoe geschikt en genegen zijn, als korporaal in dienst blijven.

De generaal intendant kan een korporaal voor 1 of 2 jaar engageeren, doch slechts voor 1 jaar tegelijk reëngageeren. Het getal van 12 korporaals mag niet overschreden worden; wordt dit getal niet bereikt dan kunnen vice-korporaals, als korporaals dienst doen. De sergeanten worden uit de korporaals, de sergeant-majors uit de sergeanten benoemd enz.

Daartoe geschikte onderofficieren van de intendance, die minstens 1 jaar als zoodanig dienst hebben gedaan, kunnen tot reserve-intendant benoemd worden; de reserve-intendanten moeten 1 jaar als zoodanig dienst doen en kunnen dan met verlof gaan, of dienst blijven doen, mits het getal van 5 niet overschreden worde. Tot intendant kunnen worden benoemd reserve-intendanten, die 2 jaar en onderofficieren, die 4 jaar als zoodanig dienst gedaan hebben.

De militair geneeskundigen worden in Denemarken niet speciaal daartoe opgeleid. De benoeringen in de drie hoogste rangen van het korps hebben door den Koning plaats. Dit korps bestaat uit een chef (generaal-majoor), 14 hoofddoctoren, waarvan de 5 oudsten den rang hebben van luitenant-kolonel, de 10 jongsten dien van kapitein; 24 korpsdoctoren, waarvan 8 kapiteins en 16 1e luitenants, benevens een onbepaald aantal reserve- en onderdoctoren, die niet tot het vaste officierskorps behooren. Verder heeft men ziekendragers en ziekenoppassers. De eersten worden in oorlogstijd uit den troep aangewezen, de laatsten ontvangen reeds in vreedestijd een elementair bijzonder onderricht in de hospitalen.

De niet onder de wapenen blijvenden kunnen den korporaalsgraad bereiken. De dienstplichtige onderdoctoren kunnen hoogstens 6 maanden onder de wapenen geroepen worden, in den regel is deze tijd slechts 2 maanden, benevens 1 maand tijdens de groote manoeuvres.

Van de ingeschreven onderdoctoren, die het doctorsexamen met goed gevolg hebben afgelegd en verder uit alle studenten in de medicijnen, die minstens 2 jaar bij een der groote hospitalen te Kopenhagen hebben dienst gedaan, kan de chef er jaarlijks 16 aannemen, om als reserve-docter bij het leger dienst te doen, met de vergunning den dienstdtijd van jaar tot jaar te mogen verlengen. Zij moeten hunne diensten gedurende een vol jaar hetzij in de hospitalen, hetzij bij de korpsen waarnemen.

De onderdoctoren worden den 19en Augustus voor het eerst opgeroepen en dienen dan gewoonlijk tot 2 October.

Het korps paardenartsen wordt gerecruteerd uit de gediplomeerden, die aan de hoogeschool der veeartsenij- en landbouwkunde den graad van veearts gekregen hebben.

Het bestaat uit een chef paardenarts (luitenant-kolonel), 5 hoofdpaardenartsen (kapiteins), 4 korpspaardenartsen (1e luitenants) en een onbepaald aantal reserve- en onderpaardenartsen. De dienstplichtige onderpaardenartsen kunnen hoogstens 6 maanden onder de wapenen worden geroepen, in den regel is deze tijd slechts 2 maanden, benevens 1 maand tijdens de groote manoeuvres.

Van de ingeschreven onderpaardenartsen kan de chef er jaarlijks hoogstens 4 aannemen, om als reserve-paardenarts dienst te doen. Even als de onderdoctoren komen zij voor het eerst den 19en Augustus in het leger en dienen 1½ maand. Tot korpspaardenartsen worden bij voorkeur de onderpaardenartsen benoemd, die als reserve-paardenarts dienst hebben gedaan. Het aantal onderdoctoren en onderpaardenartsen bedraagt ongeveer 40 à 50 per jaar.

Het militaire rechtspersoneel bestaat uit 1 advocaatfiscaal, (generaal-auditeur) voor de Land- en Zeemacht, en 9 auditeurs-militair, waarvan 1 als kanselier aan den advocaat-fiscaal is toegevoegd, en 1 dienst doet bij de Zeemacht. Zij worden door den Koning benoemd en kunnen niet worden aangesteld of zij moeten hunne rechtsstudiën aan de hoogeschool te Kopenhagen voltooid hebben. Zij moeten voor het regelmatig uitoefenen der militaire justitie zorgen en zijn tot dat einde over het geheele land verspreid.

De Koning is de opperste chef van alle militaire krachten van het land en oefent deze macht door den Minister van Oorlog uit. Deze behoeft geen militair te zijn. Alle generaals staan onder den Minister van Oorlog.

De chef van den generalen staf en de inspecteurs der wapens vormen, onder het voorzitterschap van den Kroonprins, een Raad.

Deze Raad heeft ten doel van advies te dienen over alle zaken, welke hem door den Minister van Oorlog worden voorgelegd. De president heeft het recht de verschillende korpsen en diensten te inspecteeren en de groote manoeuvres bij te wonen. Hij kan zich bij deze inspectie doen vergezellen door inspecteurs der wapens en dienstvakken.

Het Departement van Oorlog bestaat uit : een secretariaat en twee afdelingen.

Iedere afdeling bestaat uit twee bureaux. Onmiddellijk onder den Minister kan een directeur werkzaam zijn, die de opperste leiding van alle dienstvakken heeft en aan den Minister verantwoordelijk is.

Aan het hoofd der beide afdelingen staan officieren, die den kapiteins-, luitenant-kolonels- of kolonelsrang kunnen bekleeden,

doch onmiddellijk in rang op den generaal-majoor en den chef van 's konings adjudanten volgen.

De verdeeling der werkzaamheden is als volgt :

Secretariaat : Ontvangst en uitgifte van alle dienststukken. Bestudeering van de aan den Minister voorgelegde vragen; correspondentie van den Minister; parlamentszaken behalve de budget- en rekenplichtige aangelegenheden; het ontwerpen van wetten en reglementen, organisatiën en het opmaken van op het personeel van het Departement betrekking hebbende voordrachten.

Redactie der uit te vaardigen orders, militaire operatiën en onderscheidingen, de bibliotheek en het archief.

1^e Afdeling, 1^e Bureau, personeel. Oproeping van het contingent, militair onderwijs, algemeene correspondentie, wettelijke aangelegenheden; aanvulling van het leger voor zooverre deze niet onder den Minister van Justitie ressorteert. Belooningen en onderscheidingen, oorlogsorganisatiën voor zoover zij op het personeel betrekking hebben.

2^e Bureau. Budget aangelegenheden, voor zooverre zij niet op de administratie, de artillerie, de genie of generalen staf betrekking hebben. Stichtingen en schenkingen, verplegings-beheer, vaststelling van het budget en de administratie van het Departement.

2^e Afdeling, 3^e Bureau. Kleeding en uitrusting, materieel — nitgenomen dat van de genie, het brugge- en telegraafwezen — bewapening der versterkte plaatsen.

Wapen- en buskruitfabrieken, trein en parken, remontewezen en transporten.

4^e Bureau, Kazernoering, hospitalen, versterkingen, militaire gebouwen, schietloodsen, genie- brugge- en telegraafmaterieel, verkenning en het maken van schetsen.

Behalve genoemde afdelingen ressorteeren nog rechtstreeks onder het departement van oorlog de lakenfabriek van Usseröd, de remontecommissie en het militair lakenmagazijn.

Herhalingsoefeningen. — Voor deze oefeningen worden jaarlijks bij de infanterie onder de wapenen geroepen in de oneven

jaren bij het 1e, 2e, 3e, 5e en 6e en in de even jaren bij het 4e, 7e, 8e, 9e en 10e regiment, de beide jongste lichtingen der linie-bataljons en wel bij die bataljons, waarbij dat jaar geen recruten zijn ingedeeld.

Bij de lijfgarde worden opgeroepen voor 25 dagen de geheele 2e jaargang en die van den 3en jaargang, die geen 5 maanden na den eersten oefeningstijd onder de wapenen gebleven zijn.

Bij de cavalerie voor 25 dagen de verlofgangers van den 2en en de geheele 3e en 4e jaargang.

Bij de veld-artillerie voor 25 dagen de verlofgangers van den 2en en het grootste gedeelte van den 3en jaargang. Bij de vesting-artillerie voor 20 dagen als bij de veld-artillerie.

Bij de genietroepen voor 30 dagen de vice-korporaals en manschappen der linie-compagnie van den 3en jaargang.

In alle vier achtereenvolgende jaren worden gehouden twee oefeningen bij de garnizoenen en twee groote veldmanoeuvres gedurende 25 dagen.

Aan deze laatste nemen deel de 5 regimenten infanterie, die manschappen voor herhalingsoefeningen onder de wapens hebben, 3 regimenten cavalerie, 2 afdeelingen veld-artillerie en 2 compagnieën genietroepen.

Ook de lijfgarde neemt nu en dan aan deze oefeningen deel.

Bij het brengen der verschillende troepenafdeelingen op oorlogssterkte worden de jongste lichtingen het eerst opgeroepen. De manschappen die over zijn, wanneer de troepen op deze sterkte zijn, worden bij de depots ingedeeld.

De Minister van Oorlog kan over ieder terrein, dat voor de manoeuvres noodig wordt geacht, beschikken.

Geen der wapens behoeft *tijdens de veldoefeningen* eenig terrein te ontzien. Al zijn de veldgewassen nog niet geoogst en al heeft de grondeigenaar zijn land ook juist ter bezaaiing of beplanting gereed gemaakt, al verheft het winterkoren zich ook reeds een d.M. of meer boven den grond, dit alles behoeft den bevelhebber of de commandanten der onderafdeelingen der troepen niet te noodzaken iets te ontzien.

Men gaat waar men wil. Dwars door een met suikerbieten bepoot terrein zag ik eene compagnie in verspreide orde op-

gesteld, en zelfs de revue werd gehouden op een stuk grond, waarvan het grootste gedeelte bebouwd was. Het winterkoren tierde er reeds welig. Eene batterij kwam op een pas geploegd en bezaaid stuk land in stelling.

Eene commissie bestaande uit drie leden, twee burgers en een intendant, waarvan de beide eerstgenoemden door den Minister van Oorlog worden benoemd, neemt, na afloop der manoeuvres, de aangerichte schade op en de eigenaar heeft zich in den regel bij de beslissing dier commissie neer te leggen. Uit het hiergezegde blijkt, dat het gebruik der terreinen onbeperkt is, en dat het dus niet hieraan kan geweten worden, zoo eene manoeuvre niet tot haar recht komt. En toch moet bij het gebruik maken van het terrein de zuinigheid niet uit het oog verloren worden. Opdat een ieder hiertoe kan medewerken, wordt het een of ander minder in de oefening begrepen bezaaid of bepoot terreingedeelte omgeven door staken van ± 2 M. lang en 3 à 4 cM. in doorsnede, aan welks top een stroowisch gebonden wordt. Door deze eenvoudige aanwijzing, welke zich dadelijk kenmerkt, kan een ieder er toe bijdragen de schade niet noodeloos te vermeederen.

Het zijn de eigenaars of de gebruikers der gronden, die de staken plaatsen en dus wel zorgen, dat zij gezien kunnen worden. Aangezien de manoeuvres gehouden worden als de oogst reeds van het land is, is de toegebrachte schade nooit groot, en wisseld af van 6000 tot 2000 kronen per jaar.

Infanterieafdeelingen die een pas omgeploegd en bezaaid bouwland verspreid *overtrekken* zullen aan het daar gezaaide koren weinig schaden; met cavalerie en artillerie is dit evenwel anders.

Ook op andere tijdstippen van het jaar dan die voor de groote manoeuvres bestemd, kunnen afdeelingen terreinen betreden van particulieren. Zij zijn echter verantwoordelijk voor de aangebrachte schade.

Versterking. — De tot de versterking behorende manschappen worden gebruikt tot het completeeren der troepen en het vormen van depotafdeelingen bij de infanterie, veld- en vesting-

artillerie, bovendien tot het formeeren van landweerafdelingen.

Elk van de 10 versterkingsbataljons neemt daarom in het stamboek op de geoefende weerplichtigen der infanterie, die den 8-jarigen dienst bij de linie volbracht hebben en woonachtig zijn in het halve brigade district, waartoe het versterkingsbataljon behoort, met uitzondering van hen, die volgens de Wet van 28 Mei 1870 tot de Kopenhagensche weerbaarheid behooren, of gedurende 3 tot 6 jaren in het West-Indische leger gediend hebben. Zoowel de overgang van de linie naar de versterking als het ontslag bij deze heeft in den regel den 1en Januari plaats. Bij mobilisatie blijven de weerplichtigen van het jongste jaar van 1 Januari tot 15 Augustus nl. het tijdstip waarop de in April in dienst gestelden geoefend zijn, tot aanvulling der infanteriebataljons, beschikbaar.

Zijn er in het half brigade district meer weerplichtigen beschikbaar dan de oorlogsterkte van een versterkingsbataljon bedraagt (1000 man), dan worden zij bij het depot van het betreffende infanterie regiment ingedeeld. De onderofficieren en manschappen behorende tot de jongste 3 lichteningen der versterkingsbataljons worden eenmaal 's jaars ter inspectie opgeroepen. De inspectie mag niet langer dan een dag duren.

De geoefende manschappen van de lijfgarde worden bij het versterkingsbataljon dier garde ingedeeld voor zoover zij niet tot de Kopenhagensche weerbaarheid behooren.

De geoefende manschappen van de veld- en vesting-artillerie, die niet tot de Kopenhagensche weerbaarheid behooren, blijven bij het korps dat zich uit het halve brigade-district recruteert.

De manschappen der cavalerie, technische afdelingen en genie blijven bij hunnen overgang naar de versterking tot de korpsen behooren, waarbij zij geoefend zijn.

De sterkte van eene versterkings-compagnie vesting-artillerie wordt naar behoefte geregeld.

De Kopenhagensche versterking is verdeeld in 2 infanteriebataljons van 4 compagnieën en 2 compagnieën vesting-artillerie. Deze versterking staat onder de bevelen van den Minister van Oorlog en wordt door een generaal-majoor gecommandeerd. De generaal, de bataljons- en compagnies-commandanten, de

onderofficieren, voor zoover zij van de linie zijn, alsmede de muzikanten worden als actief dienenden beschouwd; al de overigen zijn met uitzondering van den tijd dat zij opgeroepen zijn (de beide jongste lichtingen jaarlijks gedurende 15 dagen) niet present. De Kopenhagensche versterking kan in vreedestijd tot handhaving der orde geheel of ten deele opgeroepen en in oorlogstijd gemobiliseerd worden.

De Bornholmer militie is uitsluitend voor de verdediging van het eiland Bornholm bestemd en bestaat uit 1 bataljon infanterie, 1 batterij veld-artillerie en 1 compagnie vesting-artillerie benevens een escadron cavalerie.

Mobilisatie. — Zoodra het land in oorlogsgevaar verkeert en de verlofgangers onder de wapenen moeten komen, wordt hiervan per telegraaf aan de betrokken militaire- en burger-autoriteiten kennis gegeven.

In iedere gemeente worden dan de op de oproeping betrekking hebbende mededeelingen aangeplakt en wordt de alarmklok gedurende drie achtereenvolgende uren in het geheele land voortdurend geluid. Zes uur heeft de man in het geheel tijd om zich voor zijn vertrek gereed te maken. Hij begeeft zich op eigen gelegenheid zoo spoedig mogelijk naar het onderdeel waartoe hij behoort en vindt allicht gelegenheid zich per trein of per boot te doen vervoeren. Het gouvernement zorgt dat het aantal in de vaart zijnde booten vermeerderd wordt en de treinen meer personen kunnen vervoeren. Men rekent er op door tusschen of naast de bestaande vervoermiddelen andere te schuiven, het vlug verplaatsen der miliciens mogelijk zal blijken.

Kader. — Het kader van het Deensche leger wordt in drie categoriën verdeeld, en wel:

Beroeps-officieren, 2e luitnants, nl. weerplichtigen, die door hun weerplichtigheid moeten dienen, en *onderofficieren.*

Om *beroeps-officier* te kunnen worden, moet men met goed gevolg de middelste klasse der officiersschool gevolgd hebben.

Om *2e luitenant* of *onderofficier* te worden kan men in ieder wapen hiertoe de gelegenheid vinden.

De officiersrangen zijn als bij ons; de majoorsrang bestaat evenwel niet. De onderofficiersgraden komen met die van ons overeen. Tusschen den korporaal en den soldaat treft men den vice-korporaal aan.

Tweede luitenants en korporaals zijn tot de linie behoorende dienstplichtigen: zij zijn of in dienst of met verlof. Zij kunnen niet als militairen van beroep worden aangemerkt, aangezien zij, na geoefend te zijn, naar hunne haardsteden terugkeeren en slechts met hunne lichterij weder onder de wapenen komen.

Het kader bij de versterking bestaat uit den reeds vroeger genoemden generaal-majoor te Kopenhagen, verder uit luitenant-kolonels, kapiteins, luitenants, onderofficieren (allen sergeanten) en vice-korporaals.

Benoeming, bevordering en ontslag. — Om tot officier of onderofficier in het leger benoemd te kunnen worden, moet de eerste oefeningstijd als soldaat doorloopen zijn. Bovendien moet de belanghebbende een cursus hebben gevolgd en aan een examen met goed gevolg hebben deelgenomen.

De bataljonscommandant benoemt den korporaal; deze kan zich voor 2 of 1 jaar engageeren, doch reëngageert zich telkens voor niet langer dan een jaar. Bij ieder regiment bestaat een school tot opleiding van sergeant, waarvan de cursus duurt van het begin van October tot de 2e helft van Maart.

De sergeant wordt benoemd door den regimentscommandant, zooveel mogelijk uit de korporaals, die het examen hebben afgelegd na gedurende twee winters de sergeantsschool gevolgd te hebben.

De adjudant-onderofficier alsmede de sergeant-majoors worden eveneens door den regimentscommandant aangesteld; de brigadecommandant kan echter bij elk regiment sergeanten van het andere regiment in dien graad aanstellen.

Om tot adjudant-onderofficier of sergeant-majoor aangesteld te worden, moet men minstens 2 jaar als sergeant-majoor of als sergeant gediend hebben.

Tot 2en luitenant worden benoemd zij, die het eindexamen van een der 2e-luitenantsscholen met goed gevolg hebben afge-

legd en zich verbinden minstens één jaar in dien graad te blijven dienen; verbinden zij zich hiertoe niet, dan gaan zij met groot verlof en worden dan tot 2en luitenant benoemd als de lichting, waartoe zij behooren, onder de wapenen geroepen wordt. Ook worden tot dezen rang benoemd de leerlingen, die het eindexamen van de 2e afdeeling der officiersschool met goed gevolg hebben afgelegd; — 2e luitenants, die aan laatstgenoemde voorwaarden voldoen, komen voor bevordering tot 1en luitenant in aanmerking, nadat zij een half jaar tot voldoening hunner meerderen dienst bij den troep hebben gedaan.

Heeft de 1e luitenant minstens 4 jaar in zijn rang gediend, dan kan hij kapitein of ritmeester worden. In den kapiteinsrang kan $\frac{1}{5}$ der vacatures bij keuze worden aangevuld; overigens geschiedt de benoeming naar ouderdom en rang.

Hoofd- en Opperofficieren worden steeds bij keuze bevorderd. Om luitenant-kolonel te kunnen worden, moet men minstens 4 jaar als kapitein gediend hebben. Hoewel de hier bedoelde bevorderingen bij keuze moeten plaats hebben, leert de praktijk, dat bij ancienneteit bevorderd wordt.

De Koning benoemt — op de 2e luitenants na, die de Minister van Oorlog aanstelt — alle officieren. De generaals worden uit de kolonels van alle wapens benoemd. Bij den geneeskundigen en veterinairen dienst moeten de korpsdoctoren en paardenartsen minstens 2 jaar als zoodanig dienst gedaan hebben om tot hoofd-doctor of tot hoofdpaardenarts bevorderd te worden.

De onderintendant of intendant, die 4 jaar als zoodanig dienst heeft gedaan, kan intendant of hoofdintendant worden.

Een korporaal mag, om tot sergeant benoemd te kunnen worden, zijn 32e levensjaar nog niet volbracht hebben.

Een adjudant-onderofficier heeft recht op pensioen als hij 50 jaar oud is, de overige onderofficieren verkrijgen dit recht als zij 52 jaar oud zijn; met den leeftijd van 60 jaar wordt elk onderofficier gepensionneerd.

Om tot 1en luitenant bevorderd te kunnen worden, mag de 2e luitenant niet onder zijn dan 32 jaar. Luitenants der versterking, geen compagnies- of batterijcommandant zijnde, kunnen na hun 42e jaar niet in dienst blijven.

Op evengeoemden leeftijd worden de officieren van de linie gepensionneerd, die van de versterking ontslagen: 1e luitenant 42 jaar; kapitein (ritmeester) van de linie 52 jaar, van de landweer 62 jaar; luitenant-kolonel en kolonel 65 jaar; generaal-majoor en luitenant-generaal 70 jaar.

Een luitenant-kolonel of kolonel, die 60, en een generaal-majoor of luitenant-generaal, die 65 jaar oud is, kan op aanvraag pensioen bekomen; dit *kan* hem dan ook zonder aanvraag verleend worden, als hij niet meer voor bevordering in aanmerking komt.

Deze ouderdomsgrenzen zijn niet van toepassing op den geneeskundigen en veterinairen dienst alsmede op de intendance.

In oorlogstijd kan met al de bepalingen van opleiding en bevordering gebroken worden.

Militair onderwijs.

De inrichtingen voor militair onderwijs zijn: elèveschool, de scholen voor hen, die voor een rang of graad worden opgeleid (vice-korporaals-, korporaals- en 2e-luitenantsscholen), sergeantscholen, de officiersschool, de rij- en hoefsmidschool, de schiet-school en de gymnastiekschool.

Elèveschool. — Deze is gevestigd op het kasteel Frederiksborg bij Kopenhagen en dient tot het geven van voorbereidend onderricht aan de adspirant-onderofficieren der artillerie en genie. Om te worden toegelaten moeten de leerlingen 14 à 16 jaar oud zijn en weten hetgeen op de volksschool onderwezen wordt. Gewoonlijk is het voor deze school af te leggen examen vergelijkend. Er mogen niet meer dan 60 leerlingen zijn. De cursus duurt 3 jaar. Na voldoende afgelegd examen kiezen de elèves het wapen en worden alsdan bij een der scholen geplaatst, waarbij een graad te behalen is. Zij doorloopen alsdan de school der recruten, daarna die der korporaals en worden verplicht

4 jaren als onderofficier te dienen, zoo zij dezen graad bereiken. Kan hij aan de examens voor korporaal niet voldoen, dan wordt hij als gewoon soldaat eener lichte behandeling, daarna tot vice-korporaal aangesteld en met deze categorie zijner lichte behandeling met groot verlof gezonden.

Scholen tot het verkrijgen van een graad. — Het voornemen bestaat, om door de oprichting van centrale scholen het militiekader te vormen. De opleiding daarbij zal dan afgescheiden van de andere rekruten geschieden. Hierdoor verwacht men een grooter aantal jonge lichten van goeden huize als vrijwilligers voor bedoeld kader te krijgen. De bestaande scholen ontvangen jaarlijks een zeker aantal jongelieden, die al of niet vrijwillig na den eersten oefeningstijd onder de wapenen blijven en bestemd zijn om tot vice-korporaal, onderofficier en 2en luitenant te worden opgeleid. Zij vormen 2 categorieën: ten 1e die voor 2en luitenant en ten 2e die voor de lagere kaders.

2e Luitenantsscholen. — Er zijn 5 van deze scholen, n.l. een voor de infanterie op het kasteel Kronborg te Elsenour, een voor de cavalerie te Randers, een voor de genie verbonden aan het regiment van dat wapen, een voor de veld-artillerie verbonden aan het 1e regiment, een voor de vesting-artillerie en de technische afdeelingen.

Voor de infanterie bestaat deze school sedert 1887.

Het vaste personeel bestaat uit: 1 kapitein-directeur, 5 1e luitnants, 1 adjudant-onderofficier, 6 sergeant-majours of sergeanten, waarvan 2 onderwijzers in de gymnastiek en 2 in het schieten; allen zijn gedetacheerd van de regimenten infanterie en de lijfgarde.

Het onderwijs duurt van 8 October tot 1 Juni. De directeur stelt na afgelegd examen tot vice-korporaal aan; zij die niet voldoen keeren naar de regimenten terug om hun tijd als gewoon soldaat uit te dienen.

De school staat onder toezicht van den inspecteur der infanterie; de Minister van Oorlog bepaalt de toelating der aspiranten.

Het onderwijsprogramma bevat : exercceeren, velddienst, schieten en schatten van afstanden, gymnastiek en bajonetvechten, wapenleer en artillerie, reglementen en dienstvoorschriften, legerorganisatie, versterkingskunst, terreinleer en teekenen, het maken van rapporten en bekendheid met de bij de compagnie in gebruik zijnde boeken, onderhoud van kleeding en poetsen en de vaardigheid om dit aan anderen te leeren.

Op het einde van Mei heeft een eindexamen plaats, waarna zij door den Minister van Oorlog worden ingedeeld als vice-korporaal. Met 8 October d. a. v. gaan zij met verlof en worden bij mobilisatie tot 2en luitenant benoemd. Zij worden dit dadelijk als zij op 1 October zich nog voor een jaar verbinden om in dienst te blijven. Willen zij deel uitmaken van het vaste officierskorps, dan moeten zij den cursus aan de officiersschool op Frederiksberg volgen. De helft gaat gewoonlijk in het vaste officierskorps over.

De gebouwen dezer school zijn zeer eenvoudig, zij bevatten slechts het noodzakelijkste. In de eetzaal heeft ieder man een kastje, terwijl hij eveneens op de slaapzalen over een kast kan beschikken, welke naast zijn nachtleger staat.

Korporaals- en vice-korporaalsscholen bij de infanterie. — Ieder regiment heeft zulk eene school. Onder toezicht van den regiments-commandant is een kapitein belast met de regeling van het onderricht, waarbij hij kan beschikken over 3 1e luitenanten en 8 onderofficieren, waarvan 1 onderwijzer in de gymnastiek en 1 in het schieten.

Dagelijks wordt 6 à 7 uren onderwijs gegeven; des Zondags hebben inspectiën plaats. De cursus begint den 8en October en eindigt op het laatst van Maart. Zij die voldoen, worden tot vice-korporaal aangesteld. Korporaal worden zij, die na een voldoende examen na 8 October nog 1 jaar onder de wapenen blijven, zij kunnen dan dadelijk tot de sergeantsschool worden toegelaten.

Het onderwijsprogramma bevat : exercceeren, velddienst, schieten en schatten van afstanden, gymnastiek en bajonetvechten, wapenleer, reglementen en voorschriften, onderhoud van kleeding

en wapenen, versterkingskunst, terreinleer, legerorganisatie, schriftelijke oefeningen en rekenen.

Sergeantsschool. -- Voor hen, die voor een rang of graad worden opgeleid, begint, zooals wij gezien hebben, de opleiding als het gros der lichterling waartoe zij behooren, met groot verlof wordt gezonden. Van October tot April ontvangen zij op de verschillende scholen theoretisch en practisch onderricht. Na in het begin van April voldoende examen te hebben afgelegd, worden zij vice-korporaal en zijn dan tot 10 Juni d. a. v. behulpzaam bij het onderwijs der nieuwe lichterling van dat jaar. Met 10 Juni kunnen zij dan met groot verlof gaan, verlangen zij echter in het vaste kader te treden, dan worden zij tot korporaal benoemd en bezoeken gedurende twee opvolgende winters de sergeantsschool.

Belast met de leiding is een kapitein van het depot; aan hem zijn toegevoegd 4 1e luitenants, 2 adjudanten-onderofficier, 2 sergeant-majors en 2 sergeanten. Van deze onderofficieren is 1 onderwijzer in de gymnastiek en 1 in het schieten.

Behalve in de hierboven genoemde vakken wordt les gegeven in het Deensch, schoonschrijven, de Deensche militaire aardrijkskunde en de krijgsgeschiedenis der laatste jaren. Meerdere der bij de korporaalscholen genoemde vakken worden uitgebreid.

Na afloop van den cursus vervullen zij hun dienstdag geheel en al. Slagen zij niet bij het dan te houden examen, dan kunnen zij onmiddellijk met verlof vertrekken of mogen als korporaal in dienst blijven.

Overeenkomstig de vorenstaande beginselen, worden ook bij de andere wapens onderofficieren opgeleid.

Officiersschool. — Deze school voorziet het Leger van officieren. De officieren der Marine worden ook op deze school toegelaten, om enkele vakken der hoogste afdeeling te volgen. Zij is te Frederiksberg bij Kopenhagen gevestigd. De 2e luitenant wordt na zijne benoeming op deze school verder ontwikkeld. Om tot deze school te worden toegelaten is het een vereischte, dat men

de 1e oefening — 6 maanden bij de infanterie, 8 maanden bij de cavalerie enz. — doorloopen heeft.

Aan het hoofd staat een luitenant-kolonel of kolonel-directeur. Verder heeft men 1 kapitein der infanterie, 1 kapitein der artillerie en 1 ritmeester der cavalerie, die tot het vaste personeel behooren en niet van andere troepenkorpsen gedetacheerd zijn. Verschillende leeraren, waaronder vele burgers, geven les in talen enz.

De school is verdeeld in drie afdeelingen. In de *laagste klasse* wordt voorbereidend onderwijs gegeven aan 20 jongelieden, n.l. vice-korporaals, korporaals, sergeanten of 2e luitenants, die verlangden in het vaste officierskorps te worden opgenomen. Na 2 jaren kunnen zij het examen voor de *middelste klasse* afleggen. In de laagste klasse wordt behalve in het exerceeren en scheremen geen militair vakonderwijs gegeven. Voornamelijk dient deze klasse om hen, die in de burgermaatschappij geen voldoende onderwijs genoten hebben, toch de gelegenheid te geven, den 1e luitenantrang te verwerven.

De Middelste klasse moet het noodzakelijk onderricht aan de toekomstige beroepsofficieren geven. Zij duurt $1\frac{1}{2}$ jaar. Na het eindigen van den cursus mag het wapen gekozen worden. Zij die bij het examen het beste nummer behaalden, hebben den voorrang. Op dezen cursus wordt het op de laagste klasse geleerde, uitgebreid.

Hoogste klasse. — Als onze krijgsschool; zij is in drie onderdeelen gesplitst; de 1e dient tot vorming van officieren bij den generalen staf, de 2e en 3e dienen respectievelijk tot de verdere vorming van artillerie- en genieofficieren.

Het onderwijs begint in de eerste dagen van October en duurt $2\frac{1}{2}$ jaar.

Opleiding voor den Generalen Staf. Hiervoor wordt een topografische en een tactische cursus gehouden die respectievelijk 1 en $1\frac{1}{2}$ jaar duren. Voor deze cursussen kunnen officieren van alle wapens die minstens $1\frac{1}{2}$ jaar als officier, na het eind-

examen der 2e afdeeling bij den troep hebben gediend, zich aanmelden.

Na het eindigen van den cursus (topographischen en tactischen) komen de leerlingen voor eene benoeming bij den Generalen Staf in aanmerking.

De Rij- en hoefsmidschool is te Kopenhagen gevestigd. Deze dient om officieren en onderofficieren een cursus in de rijkunst te doen volgen en om paarden te dresseeren, bestemd voor bereden officieren van onbereden wapens.

Op vredesvoet heeft Denemarken 3705 paarden, waarvan 350 officierspaarden, noodig.

Bij mobilisatie bovendien $\pm$ 6000. Van die 3355 zijn zooals reeds gezegd werd, vele bij particulieren.

De aanvraag der particulieren om in het bezit van Rijkspaarden te komen, is altijd groot.

Per paard wordt ongeveer f 0.25 daags vergoed. Alleen licht werk mogen de paarden verrichten. Eene gemengde commissie van 4 militaire- en 3 burgerleden houdt jaarlijks inspectie. Behalve deze commissie is er een officier aangewezen, die op onbepaalde tijdstippen de paarden moet inspecteeren. Op zijn rapport kan de houder van het paard door het korps worden uitgenoodigd om met het paard voor de commissie te verschijnen. In geval van overtredingen heeft deze commissie het recht om zonder hooger beroep aan den betrokkene eene boete van 10 tot 60 kronen op te leggen.

De commissie welke de paarden koopt, bestaat uit 4 militaire leden die tevens zitting hebben in de commissie van inspectie. De bereden Deensche officieren ontvangen voor niets paarden van het Rijk in gebruik.

Wordt een officier bestemd voor den eenen of anderen werkring waarin hij bereden moet zijn, dan neemt hij met den werkring tevens het paard of de paarden van zijn voorganger over.

Voldoet een paard niet, dan beslist eene commissie of het al of niet vervangen zal worden.

Ieder bereden korps moet een bepaald aantal infanteriekorpsen van paarden voorzien.

De genie en de staven der overige wapens ontvangen eveneens paarden van een aangewezen troepengedeelte.

De Generale Staf ontvangt paarden uit alle Regimenten Cavalerie, Artillerie en de Rijsschool.

De rijpaarden worden grootendeels in Duitschland gerecru-teerd, de trekpaarden uit alle provinciën van het land.

De niet voor de cavalerie en artillerie bestemde paarden worden aan de Rijsschool afgericht. Bij deze school worden ook de hengsten afgericht, welke bij de boeren gestationeerd, het inlandsche paardenras moeten verbeteren. Moeilijk te dresseeren paarden worden van de bereiden korpsen naar de Rijsschool gezonden om daar te worden afgericht.

Schiet-school. -- Deze school vormt onderwijzers in het schieten. Verder dient zij om de Reglementen voor te bereiden welke op de bewapening en het gebruik der vuurmonden betrekking hebben en proeven te nemen met de draagbare wapenen. Voor wat het technisch gedeelte betreft, staat zij onder den directeur der technische Artillerie, voor wat de school aangaat onder den Inspecteur der Infanterie.

Aan het hoofd staat een kapitein, vast en tijdelijk kader van het wapen der Infanterie. De cursussen worden in 2 categorieën verdeeld. Die der 1e categorie worden verdeeld in een gewonen en een cursus voor meer gevorderden. De 1e duurt $5\frac{1}{2}$ maand en wel van 1 Februari—15 Juli. Alle luitenants en onderofficieren van het vaste kader der Infanterie moeten dezen cursus eens bijwonen. Ook officieren van andere wapens kunnen dezen cursus volgen. Na afloop krijgt men een brevet van onderwijzer in het schieten. De cursus van *meer gevorderden* wordt door 9 officieren en onderofficieren der Infanterie gevolgd, gekozen uit de beste leerlingen van den gewonen cursus. Hij duurt een jaar van 16 Juli tot 15 Juli d. a. v. De onderofficieren die dezen cursus volgden, krijgen een zichtbaar teeken op den linker arm.

De cursussen der 2e categorie worden alleen in geval van noodzakelijkheid gehouden. Zij bestaan uit herhalingscursussen waaraan door 10 kapiteins en 5 ritmeesters deelgenomen kan worden en die zes weken duren.

Al deze cursussen moeten vooral dienen om de vuurmitwerking te leeren en vuurleiders te vormen.

De Infanterie is bewapend met het geweer Krag-Jørgensen. Dit geweer draagt den naam der uitvinders nl. van den kapitein Krag, Directeur der wapenfabriek te Kongsberg (Noorwegen) en van den geweermaker Jørgensen. Het behoort tot de grendelstelsels en heeft een vast magazijn. Het kaliber is 8 mM., de lengte is zonder de bajonet 1.33 M. terwijl het gewicht met bajonet 4.47 KG. bedraagt. Het is voorzien van een mantel waarop de vizieren en het beslag zijn aangebracht. De trillingen zijn gedurende het schieten hierdoor regelmatig en de schutter heeft minder last van het warm worden bij veelvuldig schieten. De loop van geperst staal is van 6 trekken voorzien die 30 cM. spoed hebben.

Het wapen heeft twee vizieren nl. het eene voor 'kleine- en middelbare afstanden, het andere meer rechts geplaatst, is bestemd voor de groote afstanden. Op 200 M. heeft men het standvizier. Desgevorderd kan het magazijn patroon voor patroon bijgevuld worden. De lade is van notenboomenhout; de bajonet heeft den vorm van een dolk. De scheede is van leer.

In het voorschrift op de schietoefeningen vindt men: 1 voorbereidende oefeningen; 2 schieten met flobertpatronen; 3 individueele oefeningen in het schieten; 4 gevechtsschieten; 5 afstanden schatten; 6 schietprogramma's en oefeningen in het schatten van afstanden; 7 proef-, concours en juistheidsschieten; 8 wapens en munitie; 9 schijfschietmaterieel en 10 geldelijk beheer bij het schieten en onderscheidingsteekenen. Wijders bevat het een zeker aantal modellen en een aanhangsel betrekking hebbende op het geweer 1867 dat bewaard wordt voor de reserve.

De voorbereidende schietoefeningen hebben gedurende den geheelen tijd der instructie plaats, inzonderheid in de periode van het individueele schijfschieten, en worden voortgezet op *beweegbare doelen*. Hetgeen hieromtrent bij ons is voorgeschreven komt ook in het Deense voorschrift voor, inzonderheid wordt, en terecht, veel waarde gehecht aan het richten op beweegbare doelen die niet alleen zijwaarts, maar ook naar den schutter

bewogen worden. Men wil door het voorgeschrevene den man oefenen vlug gebruik te maken van zijn wapen door zonder dralen de beste houding en het voor den afstand noodige vizier te nemen. Het normale vuur is het tirailleurvuur. Te groote snelheid bij het vuren moet worden tegengegaan, evenzoo moet het niet te lang aanhouden, want het zou de schutters vermocien en tot slecht schieten leiden. Boven den afstand van 800 M. regelt de compagniescommandant het vuur. Wanneer de sectiecommandanten zien dat de omstandigheden een energiek vuur vereischen, dan moeten zij niet aarzelen de daarvoor noodige patronen te gebruiken, daarentegen moeten zij zeer zuinig zijn wanneer de resultaten van het vuur twijfelachtig worden. Aan het schatten van afstanden is eene ruime plaats toegekend. Het meest moeten de afstanden tusschen 4 en 800 M. geschat worden.

Het scherpschuttersteeken bestaat uit een metalen schild waarop eene kroon is gegraveerd met de woorden: »For skydning". De burgers mogen dit bewijs op de rechter borstzijde dragen. In zijn eersten diensttijd (6 maanden) verschiet de man 181 patronen en telken male als hij onder de wapenen wordt geroepen 10 patronen.

De Inspecteur der Infanterie deelt ieder jaar aan het leger de opmerkingen en resultaten mede, waartoe de verschillende schietoefeningen hebben aanleiding gegeven. De man draagt 120 in houders verpakte patronen — 50 in iedere tasch en 20 in den ransel — bij zich.

Gymnastiekschool. — Te Kopenhagen gevestigd, dient zij ter bevordering van het onderwijs in de gymnastiek bij het Leger en de Marine.

Er wordt onder leiding van een kapitein-directeur een cursus gehouden om compagnies-, gymnastiek- en schermonderwijzers voor de verschillende wapens te vormen. Het aantal leerlingen bedraagt jaarlijks 60, waarvan 10 luitenants en 50 onderofficieren; de cursus duurt van 1 November tot 30 April. Het $\frac{1}{5}$ gedeelte dezer leerlingen volgt een 2en cursus van 1 Mei tot 30 Augustus van het volgende jaar. In het geheel bekwamen zij zich dus

22 maanden en worden dan gymnastiekmeesters. Een herhalingscursus voor gymnastiekonderwijzers wordt ieder jaar voor 45 leerlingen gehouden en duurt van 8—27 October.

Cursus voor onderricht in het wielrijden. — Jaarlijks worden van ieder bataljon, dat de rekruten krijgt, 8 vrijwilligers gecommandeerd, die gedurende $2\frac{1}{2}$ maand als wielrijder worden opgeleid. Zij ontvangen onderricht in patrouille- en ordonnansendiensten, in het terreinrijden, het kaartlezen, afstandmetingen door gebruik te maken van het aantal omdraaiingen van het pedaal enz. Door hen, die alléén als ordonnansen dienst doen, wordt het geweer achtergelaten; de ransel wordt door allen afgelegd.

Kazerneering. — De troepen zijn in kazernes gehuisvest. Een gepensionneerd officier, die gehuwd zijnde ook met zijn gezin in de kazerne woont, is kazerne-commandant. Deze commandant zorgt voor de voeding van den soldaat en is tevens belast met het handhaven van de orde en rust in de kazerne. Voor zoover er plaats is, mogen ook gehuwde en ongehuwde officieren in de kazerne wonen. Zij worden daarvoor op hun traktement gekort. Met tweeën tot vieren bewonen de onderofficieren eene kamer; op de soldatenkamer logeeren 12—30 man.

Ongehuwde officieren hebben meestal een vrij groot zitvertrek en eene slaapkamer; de gehuwden hebben een keuken en zoo veel vertrekken als met hun rang en de grootte van hun gezin overeenkomt. De regiments-commandant, in overleg met den kazerne-commandant, wijst de woningen aan.

De officieren in Denemarken hebben geen oppassers. Verricht een soldaat oppassersdiensten, dan is dit een gevolg eener vrijwillige overeenkomst.

Menages. Bij verschillende korpsen zijn menages ingericht; alleen in den recruitentijd moeten de manschappen hunne voeding daar nemen. Dagelijks ontvangt de man een ration brood van 0.75 K.G.

Soldijen, traktementen enz. — Een soldaat van de infanterie

ontvangt dagelijks $f0.37$, een vice-korporaal $f0.43$; bij de be-rede wapens wordt deze soldij met $f0.03$ per graad verhoogd. Iedere vijf dagen heeft de nitbetaling der soldij plaats.

Soldaten en vice-korporaals der lijfgarde ontvangen $f0.07$ soldijverhooging.

Blijven de soldaten en vice-korporaals langer dan 6 maanden onder de wapenen, dan genieten zij $f0.03$ soldijverhooging. Zij ontvangen bovenkleederen en voor aanschaffing en onder-houd van onderkleeren krijgen zij dagelijks $f0.05$. Een kor-poraal ontvangt $f200$ per jaar.

De onderofficieren zijn ten opzichte der betaling in twee klassen verdeeld. Voor de oudste helft bedraagt het traktement van een sergeant $f400$, voor de jongste $f366$; voor een serg.-majoor $f560$ en $f500$; voor de adjudant-onderofficieren $f800$ en $f666$. Maandelijksche nitbetaling der traktementen. De onder-officieren ontvangen, op den adjudant-onderofficier na, bovendien de bovenkleeren van het Rijk en voor de rest vergoeding.

De 2e luitenant ontvangt $f480$'s jaars. De officieren zijn ten opzichte der betaling in drie of twee klassen verdeeld en ontvan-gen naar gelang hunner ancienniteit de volgende traktementen: 1e Luitenant $f1000$, $f800$ of $f600$; Kapitein of Ritmeester $f2400$, $f2000$ of $f1600$; Kolonel of Luitenant-Kolonel $f4000$, $f3466$ en $f2933$; Luitenant-Generaal en Generaal-Majoor $f5333$ en $f4666$.

Huwelijken en pensioenen. — De beroepsluitenant moet om te mogen huwen 900 kronen bij ziju traktement hebben wan-neer hij tot het oudste $\frac{1}{3}$ en 1200 wanneer hij tot de overige luitenants behoort. Tot welken rang de gehuwde officier ook behoort, hij is onderworpen aan de bijzondere verplichtingen van lijfrenten aan de weduwen. De premiën worden ten laste der vereeniging van het traktement of pensioen ingehouden.

In geval van zelfmoord van den officier moet de vereeniging toch de assurantie betalen.

Het recht op pensioen bestaat voor ieder officier, die op grond van ziju leeftijd, van ziekte of om iedere andere reden onafhankelijk van ziju wil, den dienst verlaat.

Het pensioen mag 6000 kronen niet te boven gaan. Wanneer

het verlaten van den dienst veroorzaakt wordt door ziekten door den dienst verkregen, dan bestaat het pensioen altijd uit $\frac{2}{3}$ van het activiteitstraktement.

Weduwen en weezen. — De weduwe van een gepensionneerd officier heeft ook recht op pensioen. Het mag niet meer bedragen dan 1200 kronen en bedraagt $\frac{1}{8}$ van het traktement van den man. De Koning kan voor ieder der kinderen een jaarlijksch supplement van 20 tot 100 kronen toekennen; het eindigt wanneer het kind 18 jaar oud is. Eene weduwe van een officier heeft geen recht op pensioen, wanneer de man 60 jaar oud was toen hij huwde, evenmin wanneer hij huwde nadat hij gepensionneerd was, ook niet in geval van echtscheiding. Een huwelijk »in extremis» geeft evenmin rechten. Bij het aangaan van een tweede huwelijk of eene gerechtelijke veroordeeling houdt het pensioen op. De weezen door een officier nagelaten, kunnen tot hun 18e jaar van 40 tot 200 kronen krijgen. Vorenstaande bepalingen gelden ook voor de Marine.

Onderofficieren en soldaten komen voor een gedeelte van het pensioen in aanmerking, wanneer zij minder dan 20 dienstjaren tellen. Het kleinste pensioen van onderofficieren is 192 kronen. Ieder jaar meer dan 20 dienstjaren geeft $\frac{1}{20}$ vermeerdering. Vice-korporaals en heelbevarenen hebben 144, soldaten en halfbevarenen 120 kronen als minimum pensioen. De weduwen hebben recht op $\frac{1}{4}$ pensioen van den man.

Marine. — Aan het hoofd der Marine staat de Minister, wien een directeur-generaal ter zijde kan staan. Het Ministerie is verdeeld in 3 afdeelingen.

Het officierskader bestaat uit 1 vice-admiraal, 2 schouten bij nacht, 15 kapiteins ter zee en 36 kapiteins van fregatten. Verder 60 1e luitenants, 35 2e luitenants, 141 reserve-luitenants, $\pm$ 350 onderofficieren en minderen (artilleristen, matrozen, mineurs enz.), $\pm$ 65 technische beambten met den officiersrang, werkzaam op de oorlogswerf; $\pm$ 540 werklieden en $\pm$ 25 bureaubeamtten, eveneens werkzaam op de werf.

De geneeskundige dienst wordt uitgeoefend door 17 doctoren en een onbepaald aantal weerplichtige onderdoctoren.

De intendance telt 15 beambten met den officiers- en 12 met den onderofficiersgraad.

De officieren der Marine worden opgeleid op de Zeeschool.

De candidaten moeten van 15—20 jaren oud zijn en 9 maanden bij de oorlogsmarine, of 18 maanden op de handelsvloot gediend hebben. Ieder jaar heeft een vergelijkend toelatingsexamen plaats. De opleiding duurt 4 jaren; de leerlingen zijn ieder jaar 8 maanden aan den wal en 3 maanden aan boord van een opleidingsschip (corvette) en 3 weken op een kanonneerboot. Zij verlaten als 2e luitenant de school. Het getal manschappen, dat opgeroepen wordt om hun dienst te vervullen, bedraagt $\pm$ 1400.

Evenals bij de Landmacht blijft dit personeel niet het geheele jaar bij de marine. De oproepingstijdstippen wisselen af naar gelang van de eischen van het oogenblik.

Het budget 1895—1896 bedroeg voor de gewone uitgaven 6.557.143.29 kronen en voor de buitengewone uitgaven 556.850 kronen.

De vloot bestaat uit $\pm$ 100 oorlogsbodems en vaartuigen en wel uit: 8 gepantserde en 23 niet gepantserde vaartuigen, waarvan 1 fregat, 1 corvet, 3 kruisers, 8 kanonneerbooten, 14 school- en exercitievvaartuigen, 25 verschillende soorten van torpedobooten enz. Bovendien heeft de Deensche vloot nog een stoomschip, de Danebrog genaamd, dat bestemd is voor den persoonlijke dienst van den Koning.

Eindelijk is de handelsmarine zeer belangrijk en telt ongeveer 200 stoomschepen en 890 zeilschepen.

De voornaamste taak der Deensche vloot bij een oorlog bestaat hierin, dat zij de verbinding tusschen de verschillende eilanden verzekert en eene landing op Seeland belet. Om dit goed te kunnen doen, verlangen militaire schrijvers, dat in de groote Belt een versterkte haven aanwezig zij en wel op het eiland Aggersö, niet ver van Seelands kust. Het grootste gedeelte der schepen is van nieuwe constructie. Sinds Denemarken in 1864 het groote pantserfregat Danmark kocht, heeft het

zijne gepantserde en ongepantserde schepen op de eigen mari-
nowerf doen bouwen en daarbij zeer gunstige resultaten ver-
kregen. Het nieuw gebouwde schip, de kruiser Geiser, was het
eerste oorlogsschip dat voorzien is van stoomketels volgens het
systeem Thorngeroft, dat tot nu toe alleen op torpedobooten
werd toegepast.

Geoefendheid van het leger enz.

De soldaten zien er gezond, sterk en opgewekt uit en geven
bij al hun oefeningen den indruk, dat zij er met genoeg
aan deelnemen. Waar men hen tijdens de manoeuvres ook
ontmoet, hetzij op het manoeuvreveld, hetzij op marsch, naar
of van hun kwartier, marcheeren zij buitengewoon goed. In
de voorgeschreven tijdmaat worden door de verspreide tirail-
leurliniën pas bebouwde terreinen overschreden, zonder dat de
onderlinge afstanden verloren gaan en zonder dat de richting
verbroken wordt. Op vlotte wijze verplaatsen de troepen zich.
Het gebruik kunnen maken van ieder terrein, werkt tot de
beweeglijkheid van den troep in hooge mate mede. Noodelooze
schommelingen, aansluitingen, noodzakelijke formatieverande-
ringen enz. worden hierdoor vermeden en de werkelijkheid
meer nagebootst.

Wordt hier nu nog opgemerkt, dat de herinneringen aan
den oorlog van 1864 in het leger nog levendig zijn en dat
zoowel het kader als de manschappen overtuigd zijn van het
nut der oefeningen, dan ligt het voor de hand, dat de lust
tot oefenen aanwezig is. Individueel tracht ieder man het ge-
leerde zoo goed mogelijk in toepassing te brengen. Hij heeft
van zijne naaste betrekkingen gehoord wat eene ellende de
oorlog met zich brengt, en bij allen is nog altijd de hoop le-
vendig het verlorene te herkrijgen.

Op het kasteel in het Noorden van Jutland, waar ik werd
ingekwartierd, deelde men mij mede, dat inkwartieringen van
eigen landsvolk eer een genoeg dan een last was, en dat

men in 1864 van nabij ondervonden had, wat het zeggen wil inkwartiering van vreemden te krijgen. Op een avond hadden zich daar toen ongeveer 500 officieren, onderofficieren en minderen gemeld, in wier onderhoud gedurende 14 dagen voorzien moest worden en dat, nadat zij van hen, die nu gastvrij moesten worden opgenomen, zoo bloedig geleden hadden.

De belangstelling in het leger is dan ook groot; door den persoonlijken dienstplicht staat de zoon van den daglooner naast dien van den rijken grondbezitter in het gelid. Een batterij-commandant deelde mij mede, dat n° 19 op de controle zijner batterij was een boerenjongen en n° 20 zijn graaf. En dat de Prinsen van den bloede evengoed als de rest der mannelijke ingezetenen persoonlijk dienst verrichten, blijkt uit het feit, dat de oudste zoon van den Kroonprins — een toekomstig Koning — op 27jarigen leeftijd zijn eigen peloton africht. Als 1e luitenant verricht hij kazerne- en andere diensten en staat bekend als een goed kameraad en degelijk officier. De staat werkt verder zooveel mogelijk mede om relief aan zijne officieren te geven.

Hiernit putten deze en het overige kader do lust en opgewektheid om aan den bloei van het leger te arbeiden.

Bovendien krijgt ieder bataljon slechts eens in de drie jaren de recruten, waardoor men twee jaren van betrekkelijke rust heeft; hierdoor wordt de groote inspanning voorkomen, die anders ieder jaar van officieren en kader gevorderd wordt en gaandeweg lust en opgewektheid tot oefenen zouden doen verslappen.

Aangezien ruim 50 pct. der ingeschreven weerplichtigen geneeskundig worden afgekeurd, als voor den krijgsdienst ongeschikt, kan gerust worden aangenomen, dat in het algemeen genomen de ingelijfden fysiek beter geschikt zijn, dan onze miliciens. De groote meerderheid is bovendien 23 jaar oud als de eerste oefeningstijd aanvangt; zeker geen gering voordeel.

Over de *innerlijke* waarde van het leger kan moeilijk een oordeel worden uitgesproken, maar zoo men op het *uiterlijk* mag afgaan, dan geeft het Deensche leger een hoogen dunk zijner geoefendheid en dat in weerwil van zijn korten diensttijd

Met de resultaten van dien diensttijd voor oogen, durf ik mij dan ook met gerustheid aan de zijde van hen scharen, die met eersten oefeningstijd van 8 maanden bij ons eene *proef* willen nemen. Door den persoonlijken dienstplicht en de geheele inrichting van legervorming, is de meening gewettigd, dat de weerbaarheid van het Deensche volk tot een vrij hoogen trap is opgevoerd. En dat ook andere natiën wel kennis willen nemen van hetgeen in Denemarken op militair gebied voorvalt, bewijst dat de manoeuvres in 1896 werden bijgewoond door kolonel Warberg, chef van den generalen staf van het Zweedsche leger; kolonel Berg van de Noorweegsche cavalerie; kolonel de Blom van den generalen staf van Rusland; majoor Fontenilliat en kapitein de La Villestreux, attaché militaire, beiden van den generalen staf van het Fransche leger en eindelijk de kapitein Cooper, van den staf der artillerie van het Engelsche leger. Ware ziekte niet tusschenbeide gekomen, dan zou bovendien nog een majoor in Engelschen dienst de oefeningen hebben gevolgd.

Verder was nog aanwezig een Siameesche Prins, die met den rang van 1en luitenant eene militaire opvoeding te Kopenhagen ontvangt.

De officieren van het Deensche leger, hiervoor aangewezen door het gouvernement of gedreven door hun zucht tot vermeerdering van kennis, worden in de gelegenheid gesteld de militaire instellingen van andere Rijken te bezoeken. Weken achtereen brengen zij op staatskosten in den vreemde door en deelen, teruggekeerd in hun Land, het aanbevelenswaardige mede. Aan vele officieren droeg het Ministerie van Oorlog in 1871 op om in Frankrijk op de plaatsen waar gevochten was, studiën te gaan maken enz.

Wanneer van het legerbestuur zelve zulk een frissche geest uitgaat, dan is het niet te verwonderen dat de geoefendheid van het leger goed is.

Tijdens de manoeuvres waren zoowel de Minister van Oorlog als de Inspecteurs der Wapens, benevens de officieren aan het Departement werkzaam, allen te paard. Alléén de Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst volgde in een rijtuig de oefen-

ningen. Door eigen oogen hebben deze hoogere officieren, tot oordeelen geroepen, hierdoor de verplichte gelegenheid om zelf te zien.

Landsverdediging. 1)

In 1893 schreven de Luitenant-Generaals Ernst en Kauffmann in het Kopenhagen Blad »Onze verdediging» eene verklaring dat vestingen, hoe sterk ook, geen vijand zullen tegenhouden, tenzij de bezetting sterk genoeg is. Uitbreiding van de bezettingstroepen, zonder inkrimping van linietroepen, was daarom noodzakelijk. De krachtdadige verdediging der kusten zou door iedere inkrimping der linietroepen benadeeld kunnen worden. Het mobiele leger zal onmogelijk eene vijandelijke landing kunnen verhinderen, als bij het uitbreken van een oorlog er niet op gerekend kan worden, dat alle legerafdeelingen van Jutland naar Seeland kunnen worden overgebracht en op de te verwachten landingspunten troepen beschikbaar zijn. De Minister van Oorlog — in aansluiting aan het schrijven der beide Generaals — zijn budget verdedigende, betoogde dat de uitgaven voor het leger sedert eene reeks van jaren dezelfde gebleven waren, terwijl die der overige Departementen aanzienlijk waren gestegen.

Improductief zijn de legeruitgaven niet. Zij vooral toch verzekeren den handel eene rustige ontwikkeling en verhoogden den bloei der natie.

De met de Regeering tot 1894 gevoerde strijd, werd door de wet van dat jaar zooals reeds vroeger werd gezegd, geëindigd en toen de voorde verdediging van Kopenhagen benodigde troepen verkregen.

Zooals u bekend is, Mijne Heeren, wordt deze stad door een haven in twee gedeelten verdeeld en kan deze zoowel in het Noorden, als in het Zuiden, worden binnengeloopt. In het Zuiden kunnen alleen zeer kleine schepen dit doen.

---

1) Zij die meer van de versterking van Kopenhagen wenschen te weten, worden beleefd verwezen naar de blz. 182 en 298 van de „Jahrbücher für die deutsche Armee und Marine 1894“.

Het gedeelte van Kopenhagen dat op Seeland gebouwd is, bevat de paleizen, de museums, de openbare gebouwen en het grootste gedeelte van de stad. Het andere gedeelte ligt op het eiland Amager en heet Christianshaven. Daar worden ook de Marine-établissements alsmede de militaire haven aangetroffen.

Kopenhagen werd vroeger beschermd door een gebastionneerde wal. Opdat de stad zich zou kunnen uitbreiden, werd haar toegestaan de op Seeland gelegen wallen te slechten met uitzondering echter van de citadel van Frederikshaven ten Noorden. Amager heeft zijne 12 gebastionneerde fronten behouden.

De Noordelijke ingang van de haven wordt derhalve beschermd door Frederikshaven en de batterijen van den Noordelijken wal van Christianshaven. Deze batterijen Sextus en Quintus geheeten, hebben slechts weinig waarde. Op 1 à 2 KM. voorwaarts strekt zich eene tweede serie versterkingen uit. Achtereenvolgens worden aangetroffen: de batterij van de kalkbranderij; het fort Trekroner dat eene bewapening van 64 kanonnen kan bevatten; het fort Lunetten 14 kanonnen; het fort Mellemsfort 22 kanonnen; het fort Provesten 56 kanonnen, de aarden batterij Strickers op de Oostelijke kust van het eiland Amager. De oude kanonnen zijn, na het moderniseren der werken, vervangen door zware vèdragende vuurmonden. Ondiepten beletten overigens de schepen van het acces Amager, dat de vier laatstgenoemde werken verdedigt, gebruik te maken.

De 4 zeeforten hebben hooge gemetselde escarpe muren, die evenwel te veel aan het vijandelijke vuur zijn blootgesteld. Bedoelde forten moeten de hoofdstad tegen een bombardement beschermen. Dit doel wordt verder bereikt door een fort aan het Noordelijke uiteinde van de zandbank Middelgrond; het bevindt zich op 4 KM. N.O. waarts van Trekroner en beschermt de hoofdstad in het Noorden. In het Zuiden zal geen vijandelijk eskader zonder loodsen tusschen Amager en Saltholm de verschillende rijen torpedo's durven passeeren, evenmin het Kongedijp en het Hollaenderdijp. Het fort Middelgrond is met 17 stukken van zwaar kaliber en 13 snelvuurkanonnen bewapend.

De verdediging van de Sont geschiedt door de batterij van

Charlottenlund op 6 KM. ten Noorden van de stad en de batterij Karstrup op 4 KM. ten Zuiden daarvan.

De zuidelijke ingang van de haven van Kopenhagen en het Kallebostrand wordt door torpedo's en kanonneerbooten verdedigd.

In oorlogstijd zullen eenige werken op het eiland Amager worden opgeworpen om eene landing te beletten, die de forten van de Sont à revers zouden kunnen nemen en den vijand toestaan de oude enceinte van Christianshaven zonder slag of stoot te nemen. Uit zuinigheid talmt men met den aanleg in vreedestijd.

De verdedigingswerken van Kopenhagen kunnen aan de landzijde in drie fronten verdeeld worden en wel het Noorderfront met eene lengte van $\pm$ 4 KM.; het Noordwestfront van 7 en het Westfront van 14 KM.

Noorderfront. Dit front wordt gedekt door eene onderwaterzetting van de weilanden van Lingby. Het inondatiewater wordt van de meren Farum en Fure door een kanaal van 3 KM. lengte verkregen. 5 Dijken regelen naar gelang der behoefte het hoogtepil van het water en verdeelen het te inondeeren terrein in kommen die grenzen aan Ermelandhus ten W. en den spoorweg Kopenhagen--Clampenborg ten O.

Tusschen dezen spoorweg en de zee strekt zich eene oppervlakte van nauwelijks 400 M. uit waar men eveneens twee kleine kommen kan vormen. Na 2 dagen is deze niet doorwaadbare inondatie gesteld (vele turfslooten doorsnijden haar).

Zij wordt verdedigd :

1^e. Door de batterij te Christiansholm in het Oosten. Deze batterij is voorzien van koepels en bewapend met kanonnen van 15 cM. en mitrailleurs. Zij is omgeven door eene natte gracht en daardoor stormvrij. Het werk heeft geen open wal en is van bomvrije lokalen voorzien. Aan beide zijden van de batterij ligt een lage open wal van ongeveer 3 KM. lengte voor infanteriebedekking.

2^e. Door 2 gekazematteerde batterijen gelegen bij de uitspringende gedeelten van het bosch Ordrups en bewapend met

4 snelvuur kanonnen. Het uitzicht dezer batterijen evenals van die van Christiansholm wordt door de boomen van Dyrehave belet.

3°. Het fort Garderhøj ten W. met droge grachten. Dit fort is geheel gebouwd en bewapend door de vereeniging »Onze verdediging» en door gelden bijeengebracht door Deensche vrouwen. Volgens de nieuwe denkbeelden op het gebied der versterkingskunst is dit fort gebouwd. Behalve 2 observatiekoepels komen er 11 koepels in voor. Het is bewapend met kanonnen van 15 cM. en snelvuurgeschut.

Eene eigenaardigheid van dit fort, evenals van alle werken welke droge grachten hebben, is, dat de bodem dier grachten met steenen bevoerd is en dit om het springen der projectielen te bevorderen alvorens zij in den grond gedrongen zijn.

De pantserforten zijn weinig van het omliggende terrein te onderscheiden.

4°. Het fort Lingby. Dit ligt op een zacht golvende vlakte ten Z. van de brug over de Molle Aa bij Lingby.

5°. De positie van Gladsaxe op het plateau van dien naam gelegen, laat offensieve handelingen toe. Zij bestaat uit eene doorlopende infanterieborstwering van ± 2 KM.; is ook bruikbaar voor licht verplaatsbaar geschut.

Noordwestfront. Eene gedeeltelijke voortzetting der inondatie van het Noorderfront beschermt ook hier.

Het meer Gjentofte en de uitgestrekte moerassen van Utterslev bevorderen de inondatie. Nauwe doorgangen verzekeren de communicatie der troepen. Waar de inondatie onvoldoende bleek, werd een kanaal van 40 voet bodembreedte en 8 voet diepte gegraven. Ongeveer zijn 7 dagen noodig om deze inondatie te stellen. 2 Aarden batterijen Bernstorff en Gjentofte met 4 stukken bewapend verdedigen den spoorweg van Helsingor. De inondatie wordt voorwaarts beheerscht door een plateau met geringe golvende glooiingen. Op de beheerschende punten zijn 3 batterijen (Vangede, Budinge en Thinghaj) aangelegd.

Het zijn aarden werken met droge grachten.

Wijders voltooiën in het Dyrehavenbosch de forten bij Nembro en Emdrup de verdedigingswerken van het Noordwestfront.

Westfront. Dit front wordt gevormd door eenen doorgaanden aarden wal. Gedeeltelijk wordt het Noordwestelijk gedeelte gedekt door de inondatie van de moeras van Kag en van de vallei van Harrestrup.

De enceinte telt 23 fronten. Eenige zijn volgens het poligonale stelsel met afzonderlijke caponnières, anderen hebben het tracé eener cremaillière. Door het vooruitspringen van het eene front vóór het begin van het andere wordt eene halve caponnière gevormd die de teruggetrokken lijn flankiert; deze halve caponnière wordt in front gedekt door een sterk uit graniet en aardewerk samengesteld orillon.

De doorgaande borstwering is 10 M. dik en heeft een banket en walgaug. Voor de borstwering loopt een 25 M. diepe gracht, die 20 à 30 M breed is. 10 Batterijen voor 56 zware kanonnen van 15 cM. L. zijn over de geheele linie verdeeld. Elke batterij telt 4 à 6 stukken die twee aan twee in een emplacement staan. Deze vuurmonden moeten op groote afstanden 's vijands kantonementen en parken vernielen.

Achter langs de linie bevindt zich een gemeenschapsweg met eene spoorbaan van smal spoor.

Alle fronten hebben natte grachten, waarvan de escarpe- en contre escarpe-muren bekleed zijn. Voor den hoofdwal loopt de bedekte weg.

Lichte bootjes onderhouden de gemeenschap.

Aangezien deze 10 KM. lange enceinte geen reduit heeft, loopt zij gevaar van na op eene plaats te zijn doorgebroken, geheel te vallen.

Het voornemen bestaat om evenals bij Christiansholm en bij de linie van Gladsaxe van afstand tot afstand op zich zelf stormvrije reduits aan te leggen.

De batterijen Hvidovre en Avedore aan de Kjøge Bugt moeten de vleugels verdedigen. Uit een offensief oogpunt zijn de bestaande werken niet goed te verdedigen. Ernstige uitvallen ondervinden door de nauwe doorgangen groote belemmeringen en daardoor zal men zich veelal tot het defensieve moeten bepalen.

Op Seeland alleen is de verdedigingslijn $\pm$ 25 KM. lang en deze lengte wordt te uitgestrekt geacht om met de beschikbare

krachten, zoowel de verdediging van het vasteland, als van de eilanden en Kopenhagen te kunnen volhouden.

Door de verdedigingslijn rondom de hoofdstad tot op de helft terug te brengen en haar te omringen door een samenstel van forten, zal offensief optreden mogelijk worden. Door enkele gedetacheerde forten op de belangrijkste punten aangelegd, kan bombardement voorkomen worden.

Het streven is dan ook om vooral het leger vrij te maken van de verdediging van Kopenhagen, want een groot goed leger is overal bruikbaar.

De energie welke van het Departement van Oorlog is uitgegaan, dreef het versterken van Kopenhagen door, waarbij de kolonel Sommerfeldt en de kapitein Hansen zich onverwelkbare lauweren gaarden.

Ter toetsing der verdedigbaarheid van Kopenhagen hadden manoeuvres plaats. Met het oog op het zwakke effectief, waarover men kon beschikken, werd de zône, waarin de operatiën plaats had, in drie sectoren verdeeld. Het operatieterrein strekte zich den eersten dag uit van het bosch Jegersborg in het Oosten tot Fure sø en Lyngby sø. De voorposten van den aanvaller strekten zich van Frederiksdal Vigrum naar de beek van Mølle uit; die van de verdediging waren voorwaarts van de forten Lingby tot Dyrehave opgesteld. De manoeuvre werd 's nachts gehouden en alle versterkte werken van dezen sector namen deel aan de verdediging. Het electriche licht van de forten ontdekte den aanvaller in al zijne bewegingen, terwijl de verdediger onzichtbaar bleef. Er werd geconstateerd, dat *alleen* een zeer groote overmacht, gesteund door vele en sterkere artillerie, den aanval zou kunnen doen gelukken. Den volgenden dag hadden de oefeningen over dag plaats, waaruit de conclusie getrokken werd, dat het zoo goed als onmogelijk was om van uit het bosch van Store-Hareskov te deboucheeren, zoolang de artillerie der forten en der batterijen nog weinig geleden had. Den derden dag had de manoeuvre ook over dag plaats. De aanvaller was verplicht op een glacis te ontwikkelen, werd zichtbaar en zou bij iedere verdere ernstige poging tot den aanval het hoofd hebben gestooten.

De drie manoeuvredagen hebben aangetoond, dat de aangelegde versterkingen uitstekend aan hun doel beantwoord hebben. Na afloop werd eene groote revue door den Koning gehouden; de troepen maakten een voortreffelijken indruk.

Ook het overige gedeelte van het eiland Seeland schijnt bevestigd te zullen worden. Verleden jaar vestigde de Minister van Oorlog de aandacht op de Groote Belt als noodige steunpunten voor de Marine.

Sinds 1894 zijn uit de gewone middelen nog enkele verbeteringen aangebracht. Hiertoe behooren ook de electriche verlichting van de inwendige ruimte der forten.

De Vereeniging »*De verdediging*» is nog steeds werkzaam. Op het eiland Amager kocht zij een stuk grond en schonk dit, om daarop een fort te kunnen bouwen, aan den Staat. Het moet de haven van Dragör beheerschen, een zeer gewichtig landingspunt op het zuidelijk gedeelte van het eiland.

Alvorens dit vluchtige overzicht te eindigen, nog een enkel woord over de kosten der bevestiging van Kopenhagen:

1°. Inondatie-inrichtingen met de batterijen Gjentofte en Bernstorff, de gegraven vaarten, dijken tot regeling van den waterstand, alsmede bruggenbouw, waaronder twee spoorbruggen 1.450.000 kronen.

2°. De Christiansholmlinie met de Christiansholmbatterij, die de afsluiting op den rechtervleugel der versterking vormt, 920.000 kronen.

3°. De Thinghoj-, Budinge- en Vangedebatterijen, 460.000 kronen.

4°. Het Westfront 6.150.000 kronen.

5°. De 5 gepantserde forten: Fortunen 550.000, Garderhoj 1.100.000, Lyngby 1.170.000, Bagsvaerd 675.000, Gladsaxe 675.000 kronen.

6°. De batterijen Hvidovre en Avedore kosten, zonder de bewapening, 140.000 kronen.

De opgenoemde bevestigingen kosten alzoo 13.290.000 kronen. Van deze som verstrekte de Vereeniging »*De verdediging*» ongeveer 1.300.000 kronen, zoodat de Staat $\pm$ 12.000.000 kronen betaalde.

Voor den arbeid werden 1.410.000 arbeidsdagen gevorderd, waarvoor 4.200.000 kronen betaald werden.

Van bovenstaande sommen is slechts weinig in het buitenland verdiend.

En hiermede mijne lezing eindigende, hoop ik niet te veel van uw geduld gevraagd te hebben. Ik heb de strootjes, die ik overal verspreid vond, tot een bosje samengebonden en heb u dit ter bezichtiging aangeboden, overtuigd als ik ben, dat het aanschouwen van vele op elkaar gelijkende voorwerpen dikwijls centonig wordt. Mijn laatste woord zij nog een woord van hulde en dank aan het Deensche volk, waarvan ik in den ruimsten zin gedurende vele dagen gastvrijheid mocht onder vinden, maar inzonderheid aan den kolonel der artillerie Nieuwenhuis en den kapitein van den generalen staf Harbou, die mij toen, evenals later, op de welwillendste wijze hebben ingelicht.

De VOORZITTER vraagt of een der leden het woord wenscht naar aanleiding der gehouden rede, hetzij tot het maken van opmerkingen, hetzij tot het vragen van inlichtingen aan den spreker.

De heer PLANTENGA. M. de Voorzitter, aangezien de spreker zich hedenavond nagenoeg nitsluitend bepaald heeft tot een beschrijving van feiten en toestanden, geeft zijne lezing, hoe belangwekkend zij overigens ook was, uit den aard der zaak weinig aanleiding tot debat. Ik wensch mij dus ook te bepalen tot een paar vragen.

Spreker heeft ons meegedeeld, dat per regiment infanterie van 3 bataljons de recruten telken jare bij toerbeurt worden toegewezen aan slechts één dier bataljons, alsmede dat het gros hunner na een verblijf onder de wapenen van zes maanden met onbepaald verlof vertrekt. Naar aanleiding hiervan zou ik, zoo mogelijk, gaarne iets meer vernemen omtrent de werkzaamheden van de officieren en het kader der infanterie gedurende de periodes, dat bij hunne bataljons geen of slechts zeer weinig manschappen onder de wapenen zijn. Heb ik den spreker goed

begrepen, dan is de duur dier periodes niet gering, daar alleen tijdens de herhalingsoefeningen van ongeveer ééne maand bij alle bataljons over manschappen kan worden beschikt. Bij elk regiment infanterie zijn daar ieder jaar bij twee bataljons gedurende elf maanden alle officieren en kader onder de wapenen, terwijl bij het derde bataljon gedurende zes maanden het aantal manschappen tot een zeer laag cijfer wordt teruggebracht. Is het onder die omstandigheden niet te duchten, dat officieren en kader gedurende die lange tijdperken van betrekkelijke rust, waarin zij slechts zeer weinig met den troep in aanraking komen, een deel van hun practische bruikbaarheid zullen verliezen? Ook kan ik mij moeilijk voorstellen, dat die lange pauzen in de nitoeffening van den practischen dienst bevorderlijk zullen zijn aan het onderhouden van een opgewekten geest.

Mijn tweede vraag betreft de opleiding van het kader tot en met den rang van 2en luitenant. Volgens hetgeen we heden avond mochten vernemen, vangt die opleiding, zoowel practisch als theoretisch, eerst aan na het vertrek van het gros der voor eerste oefening opgekomen dienstplichtigen met groot verlot. Zij heeft dus plaats in een periode, waarin het aantal geoefende soldaten onder de wapenen uiterst klein is. Een practische opleiding van kader zonder soldaten kan echter naar mijne meening niet anders dan hoogst eenzijdig en onvolledig zijn. Hoe denkt men hierover in Denemarken en hoe is de bedoelde kaderopleiding daar geregeld?

De heer VAN VOORST TOT VOORST: Van de recruten, die onder de wapenen komen bij een der bataljons, blijven 480 man gedurende zes maanden in dienst. Na verloop van die zes maanden gaat het gros naar huis. Er blijven echter 150 man onder de wapenen. Deze worden uit de beste recruten aangewezen en moeten gedurende een jaar lang opgekweekt worden tot kader. Men heeft dus na den recruitentijd een vol jaar gelegenheid om die menschen te oefenen.

Hierna komt bij een der andere bataljons weder eene lichter op. Op het oogenblik dus, als bij het regiment de tweede

lichting opkomt, is een deel van de eerste lichter nog bij het eerstbedoelde bataljon aanwezig.

Bij het derde bataljon wordt, behalve kaderoefeningen niet veel gedaan; het zorgt voor het in orde houden der kleeding, deponceerkamers enz. en kan ook wel de recruten- of kamer-oefeningen van een der andere bataljons bijwonen. Dit kan gemakkelijk geschieden omdat, zooals ik vroeger opmerkte, de drie bataljons van hetzelfde regiment in hetzelfde garnizoen zijn. Van het beschikbare bataljon wordt overigens door den regiments-kommandant kader aangewezen om bij de opleidings-school dienst te doen. De klassen, waaraan onderwijs gegeven wordt, zijn niet talrijk. Aan de opleiding van het kader wordt veel zorg besteed. De herhalings-oefeningen vooral vullen het geleerde aan en doen dat onderhouden.

De VOORZITTER: Ik wensch nog een vraag te doen. U zegt, dat steeds 150 man onder de wapens blijven bij een der bataljons. Maar vindt dan het kader der andere bataljons van het regiment wel voldoende gelegenheid tot oefening? Ik zou meenen, dat op de geschetste wijze de gelegenheid tot oefening niet groot is.

U zegt ook: hoe minder menschen tegelijk, hoe beter ze geoefend worden. Ik zou dit ook nog al aan bedenking onderhevig achten.

Voor sommige oefeningen toch is het zeer noodig, dat een groot aantal manschappen bijeen zijn. Ik begrijp bijv. niet, hoe men bij groote exercitiën met een zóó gering aantal soldaten zal kunnen volstaan.

De heer VAN VOORST TOT VOORST: Maar deze hebben alleen plaats bij de herhalings-oefeningen.

De VOORZITTER: Zijn er ook vrijwilligers bij?

De heer VAN VOORST TOT VOORST: Neen, alleen zij die voor het kader worden opgeleid.

De VOORZITTER: Dan zijn ze in Denemarken dus nog minder bedeed dan wij.

De heer DE RIDDER. Mijnheer de Voorzitter, de gehouden voordracht leent zich natuurlijk niet tot discussie, daar de kapitein Van Voorst bijkans uitsluitend feiten en waargenomen toestanden heeft meegedeeld. Slechts éénmaal heeft spreker een persoonlijke opinie medegedeeld en juist daarmee kan ik mij niet vereenigen. Als ik mij goed herinner, dan heeft de kapitein Van Voorst gezegd, dat hij naar aanleiding van hetgeen hij van 't Deensche leger gezien heeft, zich voor ons leger aange trokken gevoelt tot een korten oefeningstijd. Spr. heeft ongetwijfeld bij zijn bezoek aan Denemarken oogen en ooren flink den kost gegeven, doch zou die korte tijd voldoende zijn, om een oordeel over de resultaten van korte oefening te vormen? Bovendien heeft spreker gezegd, dat ginds officieren en minderen met lust en opgewektheid hun dienst verrichten, en ook bij het volk in aanzien zijn, een en ander als gevolg van de levendige herinnering aan hetgeen het leger in den laatsten oorlog verricht heeft. Wij hebben hier — gelukkig! — geen oorlogs-ondervinding; de miliciens, die door het lot worden aangewezen, komen tegen hun zin in dienst en toonen daardoor niet zoo'n bijzondere opgewektheid, terwijl ons leger niet populair is. Omdat de toestanden hier dus geheel anders zijn dan in Denemarken, achtte ik het wenschelijk, — en had ik gehoopt, dat meer bevoegden dan ik dat gedaan zouden hebben — dat uit den boezem dezer vergadering een verklaring kwam, dat wij niet met de conclusie van den kapitein Van Voorst medegaan, en een korten oefeningstijd voor ons leger niet wenschelijk achten. De kapitein Van Voorst zal wel de eerste zijn, om te begrijpen, dat uit hetgeen ik gezegd heb, allermintst afgeleid mag worden, dat ik niet met groote belangstelling zijn voordracht gevolgd zou hebben.

De heer van AKEN. Mijnheer de Voorzitter. Ook mijne aandacht heeft het getrokken, dat de heer Van Voorst zich voor korten oefeningstijd verklaarde.

Toen eenige jaren geleden de oud-Minister Seyffardt in deze vergadering een ontwerp tot legervorming, waarin het beginsel van verkorten oefeningstijd op den voorgrond stond, aan een algemeene bespreking onderwierp, ervoer Z.Exc., dat zijne »toekomstmuziek" zooals hij haar noemde, in het leger slechts geringe instemming vond. Weinig kon men destijds vermoeden, dat het aantal voorstanders dier beginselen in betrekkelijk korten tijd zoo sterk zou vermeerderen, dat er niet alleen rekening mee gehouden moet worden, doch dat er zelfs kans bestaat een dergelijk stelsel tot Wet te zien verheffen.

Vooraf moet echter het grootste struikelblok, dat elken ingrijpenden maatregel in den weg ligt, de plaatsvervanging, worden opgeheven, en hartelijk hopen alle hier aanwezigen zeker met mij, dat het weldra in te dienen wetsontwerp een gunstiger onthaal zal vinden dan zijn voorgangers.

Een bezwaar zal ongetwijfeld in de Volksvertegenwoordiging te berde worden gebracht, en wel de duur van den eersten oefeningstijd. Hoe groot voorstander ik ook van korten oefeningstijd ben, toch zou ik de invoering bedenkelijk vinden, omdat het physiek gehalte van ons volk zooveel te wenschen overlaat. Een groot deel van den dienstitijd moet nu besteed worden om de menschen lichamelijk geschikt te maken; en ten gevolge daarvan moeten zij langer dienen dan voor de technisch-militaire vorming noodzakelijk is.

De heer Van Voorst heeft gezegd, dat 50 % der jongelieden voor het Deensche leger worden afgekeurd. Geen wonder dan ook, dat hij een uitstekenden indruk kreeg van de flinkheid der Denen, bij wie de keuringsvoorschriften veel strenger zijn dan hier. Ook daarvoor moet bij ons een andere maatstaf worden aangenomen. Doch dit daargelaten, het is mijn vaste overtuiging, een overtuiging, die op waarneming steunt, dat verkorting van den eersten oefeningstijd alleen dan zonder gevaar voor de degelijkheid van het leger kan worden ingevoerd, als ze gegrond is op een behoorlijke lichamelijke voorbereiding. Toe te juichen is dan ook de bedoeling van den minister van oorlog, om op grond van lichamelijke vaardigheid verkorten dienstitijd te willen toestaan.

Thans is het meerendeel onzer soldaten slechts geschikt om parade te maken. In geen geval zijn ze in staat om te voldoen aan de eischen, die in de laatste oorlogen gesteld zijn en die in tijden van gevaar ook van hen zullen gevorderd worden.

Uit de statistiek der koloniale werving, die ik verleden week in het *Militair Weekblad* las, blijkt, dat ondanks de dringende verzoeken, zoowel uit Oost- als West-Indië tot het moederland gericht, alle middelen faalden om het verlangde contingent van 1800 man ter uitzending voltallig te krijgen. Ik noem dit een treurig bewijs voor het gebrek aan energie en ondernemingsgeest bij tal van jonge mannen, die bij gemis aan werk liever op »Armenzorg» teren, dan door het vervullen eener eervolle, mannelijke roeping op betamelijke wijze voor zichzelf te zorgen. 't Is echter ook een bewijs van lichamelijk verval en achteruitgang; want in het gezonde en tot werken geschikte lichaam is ook de innerlijke drang tot daden zoo sterk ontwikkeld, dat er uiting aan zou gegeven worden door in de rangen van het leger dienst te nemen.

Het zal den heeren misschien niet onbekend zijn, dat ik in de laatste jaren, aan de hand van betrouwbare gegevens den toestand herhaaldelijk heb geschetst en de middelen heb aan-gegeven, hoe een wijziging ten goede kan worden tot stand gebracht. Verbetering van het fysiek gehalte van het volk is met het oog op onze weerbaarheid dringend noodzakelijk. Verkorte oefeningstijd op grond van lichamelijke vaardigheid, kan naast de invoering van persoonlijken dienstplicht een prikkel zijn om ons volk wakker te schudden uit den dommel waarin het reeds twee eeuwen verkeert. Gaan wij voort op de bestaande wijze, dan zal 't te eenigertijd onmogelijk blijken onze grenzen te verdedigen.

Doch ik geloof M. d. V. reeds te lang over dit onderwerp te hebben uitgeweid.

De VOORZITTER. Inderdaad dwaalt U wel eenigszins af van het onderwerp aan de orde.

De heer VAN AKEN. Ik zal dan eindigen M. d. V. met te

herhalen, dat alleen dan zonder bezwaar verkorte oefeningstijd kan worden toegestaan, wanneer alle middelen worden aangewend om het fysiek gehalte van het volk te verhoogen.

De VOORZITTER. Wanneer thans niemand meer het woord verlangt te voeren, dan zeg ik uit naam der geheele vergadering den spreker van dezen avond dank voor zijne voordracht. Hij heeft zeker vele wetenswaardige bijzonderheden medegedeeld en hoewel men het misschien niet altijd eens kon zijn met zijne conclusiën, doet zulks niet veel schade aan de belangrijkheid zijner rede.

Ik herhaal mijn dankbetuiging aan den spreker en breng die ook aan de heeren, die aan het debat hebben deelgenomen.

En hiermede sluit ik de vergadering.

De Secretaris.

G. N. H. SCHULTZ VAN HAEGEN.

Op verzoek van den heer VAN AKEN wordt hier medegedeeld, dat waar hij verkorten oefeningstijd bedenkkelijk noemde, hij daarbij slechts doelde op een vermindering tot op zes maanden, zooals in het Deensche leger, of minder.

